

LA CIUTAT EN TRANSICIÓ

Anuari de Palma
2024

PALMAXXI

Edita:

PALMAXXI

Amb el suport de:

Consell de
Mallorca

FIM

Persones
& Territori

Equip de redacció: Maria Reyero, Juanjo Suárez, Cristina Llorente i Jaume Garau.

Agraïments:

Als i les articulistes: Layla Dworkin, Jaume Garau, Maria Gómez, Inés Winckler, Miquel Reyero i Maribel Alcázar.

Als mitjans de comunicació, periodistes i fotògrafs i fotògrafes, especialment a Diario de Mallorca, Última Hora, Ara Balears, dBalears, La Vanguardia, Crónica Balears, Ser Baleares, La Palmesana Magazine i Europa Press.

Imprès a Esment Impremta.

Foto de portada: Nemesio Jiménez Jiménez. Aquesta fotografia, com algunes de les de l'interior de la publicació formen part del *Banc d'imatges de Palma: una ciutat, infinites històries*, de la Fundació Turisme Palma 365.

Dipòsit legal: DL PM 00988-2024

Desembre 2024

PRESENTACIÓ

04

La transició urbanística

07

Una ciutat per al Port
Persones vs Cotxes
El retorn de la plaça Major
Incertesa amb la normativa urbanística
Més enllà del centre històric

Article de Layla Dworkin

La transició econòmica

15

Palma for sale
Ja no anam a comprar al centre?
Palma, ciutat de turisme
No millora la convivència entre el renou, les terrasses i els residents
Els mercats de Palma volen fer barri

Articles de Jaume Garau

La transició ecològica i de mobilitat

23

Central Park a Ciutat
Palma i les onades de calor
Polèmiques tales
Contaminació a la badia de Palma
Zona de Baixes Emissions
Un vell somni del PP: el segon cinturó
Transport públic a Palma: com anam?
Tren vs Tramvia
Palma no camina?

Articles de Maria Gómez, Inés Winckler i Jaume Garau i de Miguel Reyero

La transició social i cultural

37

Continua la crisi de l'habitatge
Amenaces a la garantia del dret a la participació ciutadana
Ordenança cívica: retallada de llibertats ciutadanes
S'ha trencat el consens lingüístic a l'Ajuntament?
Gir a la política municipal de Cultura
Festes a Ciutat: oficials i institucionals vs alternatives i popular

Article de Maribel Alcázar, FAVP

PRESENTACIÓ

Per Cristina Llorente, presidenta de Palma XXI

L'any 2024 ha posat en evidència la desorientació urbanística de Palma. Amb el Pla General relegat a l'oblit i sense l'aprovació del Pla d'Ordenació Detallada, la ciutat es mou en un terreny d'incerteses normatives que dificulten una planificació coherent i sostenible. Mentre grans projectes com la remodelació del passeig Marítim i el port avancen sota la batuta d'institucions externes, les iniciatives municipals romanen atrapades, bé en l'estancament, bé en el que semblen bucles sense fi: Gesa, Son Busquets, la plaça Major... La realitat és que sembla que el disseny de Palma continua responent més a les necessitats del turisme que a les de la seva ciutadania, perpetuant desigualtats entre el centre i els barris i posant en risc el seu model de ciutat.

2024 ha estat un any clau en la reflexió sobre el model econòmic de Palma, marcat per les mobilitzacions ciutadanes sobre qüestions com l'habitatge, el turisme i el dret a la ciutat. Malgrat l'impuls del 1r Congrés de Turisme de la Societat Civil i la creació de la Mesa pel Pacte Social i Polític per a la Sostenibilitat, el desacord sobre les polítiques implementades ha generat tensions entre les institucions, l'empresariat i les entitats ciutadanes. El debat sobre l'habitatge s'ha intensificat amb el nou Decret de mesures urgents, que introdueix suposades solucions com l'increment d'alçàries -i la consegüent desfiguració de l'Eixample-. Tanmateix, un any i busques després de la seva aprovació, aquell text anunciat com a antídote no ha aportat resultats palpables, deixant moltes famílies sense alternatives davant l'especulació immobiliària i la pressió turística. Les repercussions d'altres iniciatives, com ara el programa "Lloguer segur", les començarem a veure el 2025. Paral·lelament, el desplaçament de l'activitat econòmica fora del centre històric i els conflictes pel renou, les terrasses i determinats usos turístics han evidenciat la necessitat de repensar l'equilibri entre desenvolupament econòmic i qualitat de vida. Palma continua atrapada entre ser una ciutat per visitar o per viure -perquè haurem de triar, ens posem com ens posem-, mentre els seus barris i la gent que hi habita demanen una transformació real que prioritzi les seves necessitats.

Enfront d'aquest panorama, ens queda poc més que el dret de picar peus. O potser ni això, ja que els

canvis proposats pel consistori en el sistema d'intervenció en el plenari posen en escac la participació ciutadana en les qüestions públiques. Com també ho fan les retallades en subvencions a col·lectius veïnals i culturals i la que s'esbossa com a nova ordenança cívica, atac directe als drets fonamentals en nom d'una aparent convivència.

Mentrestant, públicament, es continua defensant "lo nostro", relegant el català a un paper residual, fregant el ridícul de qui encara escriu com xerra i en contra del consens històric que havia fet de la llengua un element clau de la identitat local. Alhora, també, s'aposta pels grans esdeveniments culturals i les exposicions amb caps de cartell grandiloqüents per davant d'altres iniciatives alternatives que fomenten una cultura més planera (que no plana). La candidatura de Palma com a Capital de la Cultura Europea n'és un exemple: un projecte amb més vocació turística que de cohesió social. En aquest context, és lloable que col·lectius ciutadans continuïn treballant, sovint sense suport institucional, per preservar la Palma viva, crítica i diversa que lluita per mantenir la seva essència.

Demandar-se com seria Palma a 50 graus pot semblar ciència-ficció, però el ritme d'escalfament de la Mediterrània ho converteix en una inquietant possibilitat. En aquest sentit, la represa del projecte del Bosc Metropolità amb l'ambició de crear un "Central Park mallorquí" -potser ens aniria millor si fugíssim de comparacions fora d'escala- sembla una bona iniciativa... Sempre que no es plantin arbres amb una mà mentre s'elimina verd urbà amb l'altra (al cel s'han els bellaombres de Llorenç Villalonga i els pins de la plaça Pont).

La mobilitat també marca un camí contradictori: mentre s'implanta una Zona de Baixes Emissions en una àrea que ja ho era, s'impulsa un segon cinturó que farà de Palma una ciutat encara més fragmentada. I tot i que l'ampliació de la gratuïtat del transport públic, in extremis i a contracor, pot semblar un pas positiu, les contínues lloances al cotxe privat trasllueixen les prioritats municipals pel que fa al model de desplaçaments.

Amb tots aquests fronts oberts, potser convindria plantejar-se si, al ritme actual, Palma camina cap al futur... o simplement cap al col·lapse. ●

LA CIUTAT EN TRANSICIÓ

PALMA

2024

GENER

- 19/01 Orgull Llonguet celebra el seu 10è Aniversari
- 20/01 Reivindicació del català als Premis Ciutat de Palma
- 30/01 La pressió veïnal frena la tala de bellaombres a la plaça Llorenç Villalonga

FEBRER

- 28/02 Es talen set arbres a la reforma de la plaça d'Espanya

MARÇ

- 08/03 Com cada any, milers de persones surten als carrers de Ciutat a manifestar-se en motiu del Dia de la Dona
- 18/03 L'Ajuntament compleix amb la tala dels cinc bellaombres a la Calatrava
- 18/03 Els usuaris valoren amb notable el servei de l'EMT
- 25/03 El Consell aprova la construcció del Segon Cinturó a Palma
- 26/03 La Plataforma contra els Megacreuers adverteix de l'altíssim consum d'aigua d'aquests bucs
- 27/03 L'Ajuntament elimina el requisit del català pels llocs de feina municipals

ABRIL

- 03/04 Palma es dona de baixa de la Xarxa Ciutats que caminen
- 16/04 L'Ajuntament rescindeix el contracte amb l'empresa encarregada de redactar el Pla General
- 16/04 La Plataforma contra els Megacreuers instal·la 2 nous sensors de la Xarxa Ciutadana de control de Qualitat de l'Aire
- 19/04 Palma XXI organitza la ViquiMarató dels barris de Palma a la Biblioteca de Cort
- 20/04 Aprovació definitiva de la modificació del Pla General

MAIG

- 22/05 La presidenta Prohens constitueix el Pacte Social i Polític per a la Sostenibilitat de les Illes Balears
- 25/05 Milers de persones es manifesten a Palma contra la crisi de l'habitatge i per posar límits al turisme
- 10/05 S'aprova la part estructurant del Nou Pla General de Palma

JUNY

- 26/06 El Fòrum organitza el I Congrés de Turisme de la Societat Civil

JULIOL

- 05/07 L'Ajuntament aprova urbanització de Son Güells amb la meitat d'habitatges a preu regulat
- 18/07 L'Ajuntament anuncia creació del Bosc Metropolità

AGOST

- 09/08 Entra en vigor decret que permet convertir locals comercials de Palma en habitatges
- 12/08 L'organització True World avisa de l'alta presència de plàstics a la Badia de Palma

SETEMBRE

- 20/09 Veïns de Santa Catalina organitzen sopar a la fresca al carrer Fàbrica "per recuperar el que és nostre"
- 24/09 L'Ajuntament anuncia que exigirà la inscripció com a Entitat d'Utilitat Pública Municipal per participar als plens
- 26/09 Locals d'oci nocturn signen un "codi ètic per al descans veïnal"
- 28/09 L'IVABI entrega 57 VPO a Es Molinar per gent gran i joves

OCTUBRE

- 03/10 El Govern presenta nou projecte de tren Palma - Lluçmajor (en substitució del TramBadia)
- 25/10 Impugnen concurs d'idees per a la remodelació de la plaça Major
- 31/10 L'APB inicia remodelació del port de Palma

NOVEMBRE

- 05/11 S'elimina carris bus VAO de l'autopista a l'Aeroport fins que acabin les obres de millora
- 13/11 El ple de l'Ajuntament aprova l'entrada en vigor de la Zona de Baixes Emissions pel 1 de gener de 2025
- 15/11 L'Ajuntament aprova destinar 100.000€ a la candidatura de Palma a capital europea de la Cultura
- 22/11 Veïns del Passeig Marítim guanyen batalla judicial a l'Ajuntament per excés de renov dels bars
- 26/11 Es torna a convocar concurs d'idees per a la remodelació de la plaça Major
- 27/11 El batle presenta la nova Ordenança Cívica

DESEMBRE

- 11/12 Cort anuncia que destinarà 10 milions d'€ de l'ITS a restaurar Can Serra com a Museu d'Història de Palma
- 17/12 Queda deserta la licitació per a la concessió del Mercat de Llevant
- 17/12 L'Ajuntament retrasa tramitació de l'Ordenança Cívica per resoldre totes les al·legacions
- 19/12 L'Ajuntament crea una comissió per fer front a la crisi climàtica a Palma
- 29/12 L'Ajuntament aprova la gratuïtat de l'EMT per 2025

Foto: Isabel Ensenyat Nicolau.

Foto: Laura Fernndez Bracco.

LA TRANSICIÓ URBANÍSTICA

El gran tema entorn del qual ha girat la qüestió urbanística ha estat el Pla General. Sí, és una errata. Aquesta frase ha obert la secció als darrers tres anuaris, però no té sentit que ho faci en aquesta ocasió. El Pla General ha estat menystingut, com ho ha estat el model de ciutat. Qualcú se'n recorda del Consell municipal de Model de ciutat? El 2024, a canvi, s'han creat la "Taula Palma Verda" (sic) i la "Comissió de treball que afronti el cicle climàtic al qual Palma s'enfronta" (sic), la utilitat de les quals veurem a La ciutat en transició 2025.

El gran tema (ara sí) ha estat possiblement la remodelació del passeig Marítim i el Port, estranyament ambdues intervencions lluny de les competències municipals. El projecte de la plaça Major sembla estancat, com Gesa, Son Busquets, l'antiga presó... Serà Can Serra una excepció?

Ara més que mai s'entrellacen les qüestions urbanístiques, les de mobilitat, economia, medi ambient... i turisme. El disseny de la ciutat sembla estar condicionat per l'activitat turística, el que contribueix a l'expulsió de la ciutadania i a la desigualtat entre barris. És la transició que volem?

Una ciutat per al Port

Des del Palau de Congressos fins al dic de l'Oest, la primera línia de Palma es troba en una profunda transformació que definirà la nova fesomia d'aquest espai i, per extensió, bona part de les dinàmiques del conjunt de la ciutat.

Pel que fa a la renovació del passeig Marítim, l'Autoritat Portuària de Balears (APB) és la institució promotora. Les obres continuen avançant i a poc a poc, la ciutadania pot anar veient els resultats d'un projecte que suposarà una millora, però possiblement no incorporarà innovacions significatives.

A l'altre extrem de la façana marítima, l'Ajuntament de Palma fa passes per dignificar una de les zones més emblemàtiques de la ciutat, però que fa temps que es troba en un

estat de standby. En aquest sentit, Cort ha anunciat la compra definitiva de l'edifici de Gesa (sense que encara s'hagi definit el seu futur) i de dos solars adjacents.

L'altre gran projecte és el de la remodelació del port de Palma. L'APB, també promotora, ha dut a terme durant el darrer any una ronda de reunions amb partits polítics, institucions, empresaris i associacions per presentar el projecte i rebre comentaris. La iniciativa s'anuncia com una reordenació dels usos sense ampliació del port, tot i que sí que s'amplia la superfície dels molls i es perd làmina d'aigua. Tot i que l'APB ha presentat la proposta final com un projecte de consens, el Fòrum de la Societat Civil ha continuat reclamant un procés de participació ciutadana concorde a una iniciativa estratègica com aquesta.

Reordenació d'usos del port de Palma/ Font: APB i elaboració pròpia del Diario de Mallorca.

- El Ayuntamiento de Palma logra 10 millones de fondos europeos para comprar el edificio de Gesa. Diario de Mallorca, 02/04/2024
- El Fòrum de la Societat Civil critica que la reordenació del port de Palma que pretén l'APB es basi en criteris de creixement. Ara Balears, 30/07/24
- La remodelación del puerto de Palma, un proyecto de 200 millones de euros que puede encallar en la batalla política. Diario de Mallorca, 28/09/2024
- Rechazan que el puerto de Palma sea «un centro comercial o de ocio». Diario de Mallorca, 04/10/2024
- La reforma del puerto de Palma espera tener luz verde antes de final de año. Última Hora, 06/10/2024
- Cort comprará otros dos solares de la Façana Marítima para que sea 100% municipal. Última Hora, 10/10/2024
- El Fòrum de la Societat Civil critica la remodelación del Port de Palma y exige participación ciudadana. Cadena Ser, 18/10/2024
- Cort espera cerrar la compra del edificio de GESA antes del 31 de diciembre. Diario de Mallorca, 11/12/2024
- Javier Sanz: «No haremos un macropuerto, pero imagino que alguien se podrá tomar un café». Diario de Mallorca, 19/11/2024
- La reordenación acercará el puerto de Palma a la ciudad. Última Hora, 12/12/2024

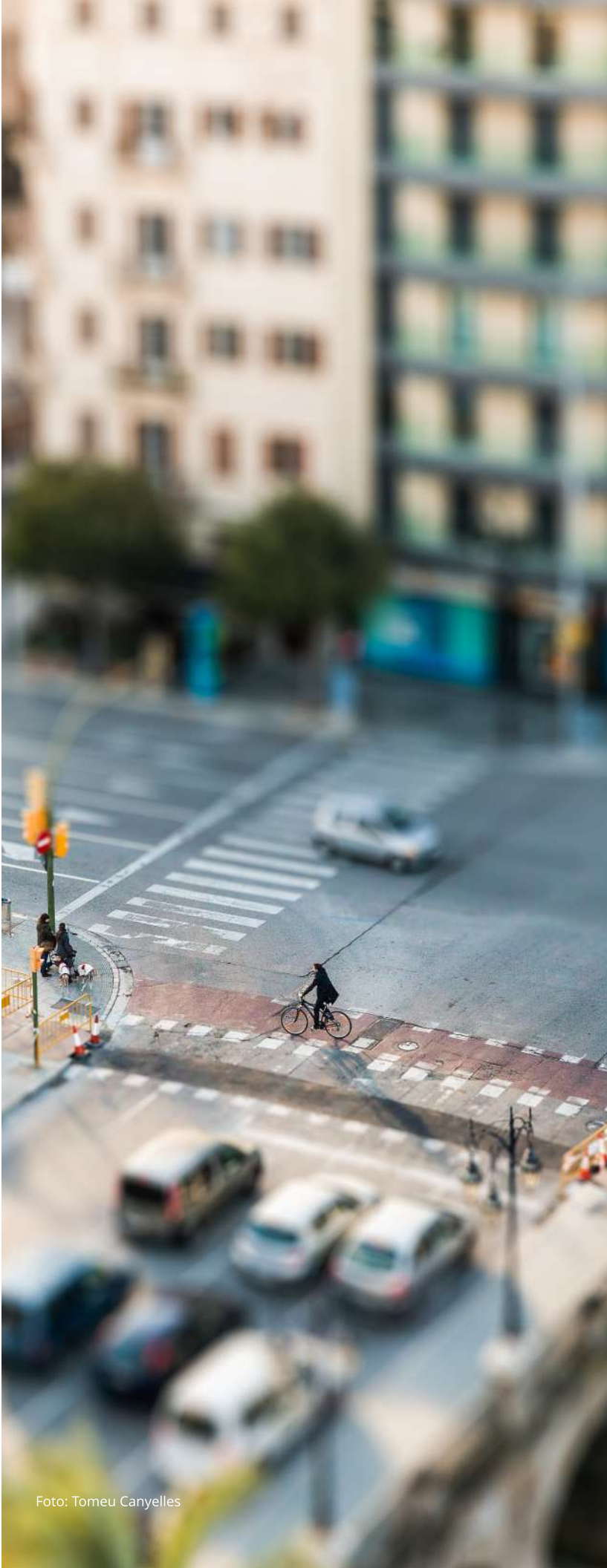

Foto: Tomeu Canyelles

Persones vs Cotxes

La definició dels eixos cívics de l'Eixample ja s'introduí al Pla General de 1985. Això no obstant, la seva aplicació, on s'ha fet, ha estat desigual i ha donat resultats diversos.

El cas més recent ha estat del de Cotlliure, on Cort va renunciar a 1,2 milions d'euros de fons europeus que li havien estat concedits. Quatre dels sis informes interns que va demanar l'Ajuntament varen ser positius. Mobilitat i la Policia Local varen informar en contra, basant-se en qüestions d'aparcament i problemes de circulació; mentre Infraestructures, Planejament i Gestió Urbanística, Servei Contraincendis i Salvament, i Serveis Socials varen aportar arguments a favor.

Mentrestant, Blanquerna compleix quinze anys amb la batalla guanyada als cotxes, però envaïda per les terrasses. L'espai que ocupava el cotxe ha estat reemplaçat per taules i cadires, de manera que el vianant no acaba de gaudir d'un espai vertaderament propi. Per solucionar-ho, l'Ajuntament de Palma ha obert una auditoria per valorar la retirada del carril bici.

- Cuatro informes de Cort eran favorables al proyecto del eje cívico de Cotlliure. Última Hora, 20/02/2024
- Palma XXI denuncia "falta de transparencia" del Ayuntamiento con el eje cívico de Cotlliure. Diario de Mallorca, 22/02/2024
- Quince años después de peatonalizar Blanquerna, ¿qué queda por hacer?: «Ganamos al coche, hay que hacer lo mismo con las terrazas». Diario de Mallorca, 08/12/2024
- Antoni Forteza, arquitecto del eje cívico de Blanquerna: "El carril bici debe eliminarse, siempre me opuse a él". Diario de Mallorca, 08/12/2024

El retorn de la plaça Major

La remodelació de la plaça Major sembla ser imminent, igual que als darrers quatre anys. A mitjan any, va arrencar la Fase I del concurs d'idees per a la reforma i rehabilitació de la plaça Major, al qual es varen presentar fins a 14 candidatures. D'aquestes, es varen seleccionar quatre finalistes que passen Fase II, on cada equip rep un premi de 16.250 € per a la redacció d'un avantprojecte que recuperi les galeries, així com els accessos i l'entorn de la plaça.

Un recurs administratiu va endarrerir el procés, que es reprèn a finals d'any amb la intenció de mantenir el calendari, amb tres mesos per la redacció de l'avantprojecte i, finalment, sis mesos de termini per a l'elaboració del projecte d'execució per part de l'equip guanyador i començar les obres a mitjan 2025.

- Las obras de la Plaza Mayor empezarán el año que viene. Cadena Ser, 21/02/2024
- Urbanisme lleva al pleno la modificación del Plan General para abrir el concurso de ideas de las galerías de la Plaza Mayor. Ultima Hora, 26/03/2024
- Vecinos de Palma reclaman un espacio para el producto local y la cultura en la futura Plaza Mayor. Cadena Ser, 22/02/2024
- Un total de 13 proyectos competirán en el concurso de ideas para la reforma y rehabilitación de la plaza Mayor de Palma. Europa Press, 22/07/2024
- Cuatro anteproyectos finalistas avanzan a la Fase II del concurso de ideas para la renovación de la plaza Mayor de Palma. La Palmesana Magazine, 28/08/2024
- Impugnan el concurso de ideas de la plaza Mayor y el Ayuntamiento lo paraliza dos meses. Diario de Mallorca, 25/10/2024
- Cort reinicia el concurso de ideas de la plaza Mayor e invita a los finalistas a presentar sus proyectos. Diario de Mallorca, 26/11/2024

Incertesa amb la normativa urbanística

Tot i que el Pla General ha deixat la primera línia d'actualitat, la no aprovació del Pla d'Ordenació Detallada (POD) continua generant controvèrsia. Fent un resum de la qüestió, recordarem que l'octubre de 2021 es dugué a terme l'aprovació inicial del Pla General i l'obertura del període d'exposició pública, en un procés molt participat on es registraren més de 800 al·legacions. Al mes d'abril de 2023 es tramità la part estructural (el pròpiament dit "pla general") però no així el POD, que va acabar per decaure el novembre del mateix

any. Una situació que ha donat com a resultat que part del PGOU de 1998 torni a estar vigent, afegint més capes a l'embull normatiu.

A més, entre altres qüestions, la manca de POD deixa en l'aire la catalogació i protecció de diversos edificis històrics, com per exemple el reclamat per ARCA al carrer 31 de desembre. Fets als quals també s'han de sumar els litigis entre Cort i l'empresa redactora del pla, ja que el nou equip de govern va decidir rescindir el contracte per "reiterats incompliments" i assumir amb tècnics propis l'elaboració del pla.

- Palma rompe con la empresa que redactaba el Plan General: "Su nivel de incompetencia es intolerable". Diario de Mallorca, 16/4/2024
- Plan General de Palma: Territorio y Ciudad plantea llevar a los tribunales al Ajuntament por rescisión de contrato. Última Hora, 17/04/2024
- Luz verde a la modificación definitiva del Plan General tras caer el POD. Última Hora, 20/4/2024
- El Consultiu avala la decisión del Ayuntamiento de resolver el contrato con la empresa encargada del PGOU. Última Hora, 24/9/2024
- MÉS per Palma estima que más de un centenar de edificios históricos están "amenazados" por la caída del POD. La Vanguardia, 29/11/2024

Més enllà del centre històric

La desigualtat entre el centre històric i els barris de l'Eixample i perifèria es manifesta de diferents formes. Una d'elles és la minsa inversió urbanística, en serveis i en equipaments, com així ho mostren les diferents reclamacions a zones com Platja de Palma, Son Sardina, Son Gual o Son Gotleu, per exemple.

En alguns casos, les inversions són necessàries per corregir els impactes negatius del turisme, com ara la turistificació (el cas de Platja de Palma) o la pobresa (per exemple a Son Gotleu).

A Platja de Palma, els residents denuncien la brutor i el renou lligats a determinats establiments d'oci nocturn. Denuncies que es repliquen a diversos barris de l'eixample. Barriades on els residents també reclamen

equipaments públics a priori bàsics i modestos, però que, així i tot, manquen. És el cas del casal de barri de Son Oliva, on l'Ajuntament va adquirir un local a tal efecte el febrer de 2023, però que un any després encara continua tancat a l'espera d'executar obres de condicionament.

Els nuclis (o pobles) més perifèrics necessiten un tractament diferencial, que els posi en relació amb l'entorn rural que encara conserva Palma. Aquí la necessitat i manca d'equipaments és similar a l'esmentada, com la reclamació d'espais públics de qualitat a Son Sardina, siguin espais urbans com una plaça pública, o equipaments com un casal en condicions. Això per no esmentar altres qüestions urbanístiques, com la nova amenaça de les macro instal·lacions fotovoltaïques.

- Son Gual: el abandono en su máxima expresión. Última Hora, 18/03/2024
- Los vecinos de Son Oliva reclaman la apertura de un Casal de Barri: «Tiene que estar por encima de las rivalidades políticas». Diario de Mallorca, 24/03/2024
- Protesta en la Platja de Palma: "No hay una zona que represente mejor la Mallorca masificada que esta". Diario de Mallorca, 11/08/2024
- Los vecinos denuncian otro verano de suciedad y descontrol en la Playa de Palma. Diario de Mallorca, 13/08/2024
- Un mosaico de culturas en poco más de 68 hectáreas. Última Hora, 30/09/2024
- Son Sardina reclama espacios públicos: "No queremos caridad ni propuestas tercermundistas por parte del Ayuntamiento, queremos soluciones definitivas". Diario de Mallorca, 10/10/2024
- Más desigualdad en Palma: Una brecha de 40.000 euros marca las vidas y golpea con menos renta al barrio más turístico de Mallorca. Diario de Mallorca, 10/10/2024
- Palma tiene los dos barrios de España a la cabeza en rentas del capital: Aquí residen los rentistas que no viven de sus salarios. Diario de Mallorca, 11/10/2024
- La resistencia: «Esto ya no hay quién lo cambie, Son Gotleu no tiene solución». Última Hora, 08/12/2024

Patrimoni tudent, memòria esvaïda

Layla Dworkin

Quan pensam en el boom turístic, normalment ens ve al cap la imatge d'un enclavament costaner cobert de formigó i finestres diminutes amb "vistes al mar". En realitat, però, la transformació del paisatge illenc també va ressonar a zones menys associades amb l'imaginari turístic de l'illa, que tot i no comptar amb fileres simètriques de palmeres també varen experimentar les conseqüències de l'anomenat big bang.

Aquest és el cas de zones de Palma que podem considerar menys centríques o inclús perifèriques, com el territori que engloba el districte de Llevant, sobretot el vessant nord. El ràpid creixement de població que experimentarà la ciutat a partir dels anys 50 no només va propiciar l'aparició de nous barris, com és el cas de Son Gotleu, sinó que va transformar radicalment antics nuclis com Els Hostalets, Can Capes, Son Fortesa o Son Canals.

Es tracta de barris que havien aparegut a finals del segle XIX i inicis del segle XX a partir de la parcel·lació d'antigues possessions que en alguns casos els hi donen nom, com Can Capes o Son Fortesa, i en altres han desaparegut de la nostra toponímia, com Son Sunyeret, Son Ventanyol o Son Coc. Als llogarets originaris es varen anar establint tallers i fàbriques de diverses dimensions, que varen tenir un paper determinant en la configuració de noves barriades industrials amb un caràcter imminentment obrer i popular.

L'establiment de la primera via de tren a la història de les Balears el 1875 que connectava Palma amb Inca, va intensificar el dinamisme industrial i la urbanització d'aquests barris, on predominaven els carrers estrets amb una arquitectura popular característica de petites cases d'una planta amb detalls d'estètica modernista. Aquest tipus d'urbanisme afavoria

les relacions socials i mostres de solidaritat entre el veïnat, fet que també va donar peu a un fort sentiment identitari.

A partir dels anys 50, el viratge econòmic cap al turisme de masses va anar acompanyat d'un procés de desindustrialització i el desplaçament de la població. Antics i nous veïns i veïnes varen veure com en aquells solars que havien estat ocupats per fàbriques de grans dimensions com Sa Mistera o Ses Sedes apareixien blocs de pisos, en alguns casos autèntics gratacels que varen desfigurar la fisonomia dels barris fins a fer-los quasi irreconeixibles.

El que més sorprèn és que d'aquest antic teixit industrial no va quedar pràcticament res, tota resta material va ser engolida per les ànsies d'especulació immobiliària i la inacció de les administracions. De fet, com afirmaven Joan Roca i Carles Manera a una comunicació titulada "Patrimoni industrial perdut, cultura industrial esvaïda", referint-se a aquesta zona de Palma:

"Tots aquests focus de producció industrial, avui en dia pràcticament desapareguts, fagocitats pel creixement urbà desordenat, han deixat orfes als barris amb els quals un temps s'hi identificaven i als que fins i tot donaven sentit." (1)

Si fem una passejada per aquests barris podem trobar alguna reminiscència al passat industrial al nomenclàtor, com el carrer de La Fertilitzadora a Son Fortesa i el carrer La Semolera a Can Capes. Ja al sector que forma part de Son Canals trobam el carrer de Ricardo Roca, el més famós de la nissaga industrial i comercial que dirigí la fàbrica de mistos de Sa Mistera. A part d'aquestes referències simbòliques no es pot trobar cap monument, o tan sols una placa que recordi aquest passat.

De fet, a Palma es pot tenir la sensació que el concepte de patrimoni històric, que tant de significats, formes, categories i graus de protecció atresora a l'anomenat Centre històric de la ciutat, pràcticament desapareix un cop travessades les Avingudes, a excepció d'algun "edifici singular" que resta inconnexa amb el barri que l'envolta. Què vol dir això? Que els barris de Palma d'extramurs no tenen patrimoni històric? No tenen història?

Si ens remetem al catàleg de patrimoni del Consell de Mallorca, podríem donar per bona aquesta afirmació, ja que no hi ha pràcticament cap element catalogat fora del Centre històric. Seguint aquesta lògica, la Palma d'intramurs encara concentra la gran majoria de relats i narratives sobre la ciutat, i de fet, sobre la majoria dels barris esmentats no existeix ni una sola publicació monogràfica. Aquesta constatació contrasta amb la gran quantitat de materials d'arxiu i articles d'hemeroteca que fan referència als citats barris, i també amb el testimoni d'antics veïns i veïnes.

Aquest centralisme taxatiu no es pot dissociar dels orígens del fenomen turístic, que a Mallorca està encarnat pel viatger forà amb les seves guies i llibres de viatge. Obres escrites per visitants temporals que curiosament d'alguna manera han determinat la forma que concebem la nostra pròpia identitat. Potser ja va sent hora d'eixamplar un poc la mirada per comprovar que de patrimonis n'hi ha de tota mena, i trencar amb la visió decimonònica que considera que només s'han de salvaguardar els elements monumentals vinculats als centres de poder tradicionals. Perquè de Palmes n'hi ha moltes, tantes com a veus de les persones que l'habiten.

(1) La ponència va formar part del III Congrés El nostre patrimoni cultural, que es va celebrar al 1995 sota el contundent títol «El Patrimoni tuda (1836-1994)» coordinat per Guillem Roselló Bordoy.

LA TRANSICIÓ ECONÒMICA

2024 ha vingut marcat per les grans manifestacions ciutadanes sobre el model econòmic. Començaren per la llengua, continuaren per l'habitatge i tingueren la mobilització més gran entorn del turisme. El Fòrum de la Societat Civil va convocar el 1r Congrés de Turisme de la Societat Civil el 26 de juny, on més de 180 persones debateren sobre el model turístic i la diversificació, donant com a resultat un document amb més de 200 propostes en els àmbits del decreixement turístic, el medi ambient o la governança.

La gran iniciativa institucional ha estat la Mesa pel Pacte Social i Polític per a la Sostenibilitat Econòmica, Social i Ambiental de les Illes Balears, on hi participen partits polítics, patronals empresarials i entitats ciutadanes. Dades, anàlisi de la situació actual, diagnòstic, pla de feina i mesures són les passes a seguir en un procés que es presentava el mes de maig i que a finals d'any començaven a abandonar organitzacions com el Fòrum de la Societat Civil, GOB, Federació d'Associacions de Veïns de Palma o EAPN - Xarxa per a la inclusió social, amb una crítica cap a la metodologia i les polítiques que paral·lelament es continuen implementant.

Son Güells. Foto: Google Maps.

Palma for sale

A finals de 2023 el Govern de les Illes Balears aprovava el Decret Llei 6/2023 de mesures urgents en matèria d'habitatge, on s'introdueix el concepte de preu limitat i obria la porta, entre altres qüestions, a l'increment d'alçàries o la conversió de locals en habitatge. Un Decret Llei que va ser ja qüestionat per les organitzacions de la societat civil en considerar que no aprofundia prou en facilitar l'accés a l'habitatge i que, en canvi, podria tenir efectes negatius com contribuir a desfigurar la ciutat, incrementar la població, accentuar la manca de serveis, disminuir la llum en incrementar alçàries, incrementar el nombre de vehicles privats, etc.

El Govern ha complementat aquesta normativa amb el llançament, el mes de novembre, del programa "Lloguer segur", en col·laboració amb el Col·legi d'Agents de la Propietat Immobiliària de

les Illes Balears (COAPI) i el Col·legi d'Administradors de Finques de les Illes Balears (CAFBAL). Segons recull la web oficial, "el programa Lloguer segur té com a objectiu aconseguir treure al mercat de lloguer habitatges que actualment es troben buits i sense ús. És una iniciativa per estimular la sortida al mercat dels habitatges buits, basada en la intermediació del Govern entre propietaris i llogaters, per tal d'aportar seguretat i confiança a ambdues parts".

Els resultats de "Lloguer segur" es veuran durant 2025. Mentrestant, a 2024 s'han anat succeint les denúncies com les del barri de Pere Garau, on els veïns alerten que una immobiliària es feia passar per un particular per a captar pisos, amb les mobilitzacions a gran escala, com la manifestació del 25 de maig als carrers de Palma i amb ressò internacional.

- Alerta en Pere Garau: Inmobiliaria se hace pasar por vecino para captar pisos, denuncian los residentes. Diario de Mallorca, 27/02/2024
- El Govern aprueba la urbanización de Son Güells, con 198 viviendas, la mitad de precio regulado. Última Hora, 5/7/2024
- El boom del 'build to rent' en Palma: Así son los nuevos proyectos de pisos de alquiler de fondos de inversión que dejan de lado a los residentes. Diario de Mallorca, 22/09/2024
- El Ibavi entregará la próxima semana 57 VPO de El Molinar para jóvenes y mayores. Última Hora, 25/9/2024

Ja no anam a comprar al centre?

La pèrdua d'identitat del centre històric queda reflectida també en el seu paisatge comercial, que ha vist com el comerç tradicional s'ha anat substituint per franquícies o negocis especialitzats en productes per a turistes. Si un temps la plaça Major era l'epicentre comercial dels palmesans (amb els carrers Sindicat, Argenteria o Sant Miquel), actualment aquest s'ha anat desplaçant cap a la plaça Espanya (gràcies a Avingudes o Blanquerna).

Les propostes més imaginatives d'algunes organitzacions comercials per a fomentar les

compres al centre històric s'estanquen en els bons d'aparcament gratuït, borses de regal, aplicacions mòbils o posar publicitat als avions.

D'altra banda, el comerç de proximitat guanya força a barriades com Es Fortí o Pere Garau, a més de la consolidació de la zona de Blanquerna. Diferent és el cas de La Soledat, on baix la marca "Art & Design District Palma" s'han multiplicat les galeries d'art i les residències d'artistes, que generen optimisme i reticència entre el veïnat a parts iguals.

- Palma XXI avisa de pèrdua de "identidad" de la ciudad histórica por la "presión" del turismo y el mercado inmobiliario. Europa Press, 19/03/2024
- ¿Adiós al centro? Las Avenidas, la nueva meca comercial de Palma. Diario de Mallorca, 17/03/2024
- El Ayuntamiento de Palma renuncia a los bonos de descuento y apuesta por facilitar el aparcamiento para fomentar las compras. Cadena Ser, 18/03/2024
- Pimeco propone «de dos a seis horas» parking gratuito para fomentar las compras en el centro. Última Hora, 24/10/2024
- Estos son los 13 establecimientos de Palma que se incorporarán este año a la lista de comercios emblemáticos. Diario de Mallorca, 11/10/2024
- El pequeño comercio tradicional sale del Casc Antic y se instala en las barriadas de Palma. Última Hora, 25/10/2024
- El epicentro de Palma se desplaza. Última Hora, 08/12/2024
- La Soledad Sur, ¿una nueva gentrificación?. Última Hora, 22/09/2024

Palma, ciutat de turisme

La turistificació de la ciutat ja es deixa sentir també a les barriades, com a Pere Garau, on els veïns han manifestat la seva preocupació per la proliferació de lloguers turístics il·legals. Encara que només existeix un pis amb llicència oficial, s'estima que més d'una dotzena ja operen sense autorització. És una situació que no es limita a Pere Garau, sinó que arriba a barris com Son Gotleu o Son Roca, indicant que l'activitat turística s'ha estès a pràcticament tota la ciutat.

El Consell de Mallorca va imposar una multa de 560.000 euros a un edifici a Palma que destinava

set pisos al lloguer turístic de manera il·legal, en un gest que reflecteix una postura més estricta contra aquestes pràctiques.

L'Ajuntament de Palma aposta per posicionar Palma a escala global com a la millor ciutat per visitar, i planteja uns pressupostos per 2025 amb més d'1,5 milions per a promoció turística. Dins aquesta estratègia, vol impulsar l'organització de grans esdeveniments esportius com els premis mundials de la Federació Internacional de Motociclisme que se celebraren el mes de desembre.

- Ramon Gras, urbanista: «Si Palma sigue abusando del modelo turístico para crecer, será una catástrofe». Diario de Mallorca, 16/10/2024
- Bonet niega que se refuerce la promoción turística de Palma en 2025. Última Hora, 16/11/2024
- Más crítica que los presupuestos de Palma "priorizan la promoción turística y olvidan a los ciudadanos". Diario de Mallorca, 19/11/2024
- Javier Bonet: «Queremos que Palma sea sede de grandes eventos». Última Hora, 29/09/2024
- Los vecinos alertan que hay pisos turísticos ilegales «en todos los barrios, incluso en Son Gotleu y Son Roca». Última Hora, 19/10/2024
- Vecinos de Pere Garau alzan la voz contra el alquiler turístico: una docena son ilegales. Última Hora, 01/08/2024
- «El turismo de masas es caprichoso, cuando se agote será un problema para los destinos». Última Hora, 28/09/2024
- "Si volem ser la millor ciutat per visitar, no podem ser la millor per viure". Ara Balears, 19/03/2024

No millora la convivència entre el renou, les terrasses i els residents

El veïnat de Santa Catalina i Es Jonquet ha decidit reconquerir l'espai urbà amb trobades al carrer, com es feia un temps. Trobades tan senzilles com el sopar a la fresa o la "sindriada" convocats per l'associació de veïns Barri Cívic Santa Catalina i Es Jonquet ajuden a la cohesió social i a "fer barri". El dur a terme aquests esdeveniments al carrer Fàbrica té a més un component simbòlic, en un espai ocupat per les terrasses que els veïns tornen a reclamar com a seu.

La invasió de terrasses com la del carrer Fàbrica es repeteix i s'agreuja a altres barris com el Born o La Llotja, que pateix "històricament" el problema del renou.

L'associació Balear de l'Oci i l'Entreteniment (Abone) ha promogut un codi ètic per a fomentar un oci responsable al passeig Marítim i Santa Catalina, en col·laboració amb l'Ajuntament i l'Autoritat Portuària de Balears. Quinze locals s'han adherit a la campanya per reforçar el respecte al descans mitjançant conscienciació sobre civisme, senyalística i personal de seguretat que vetlla pel silenci a la sortida dels locals.

Això no obstant, diverses associacions veïnals s'han vist obligades a dur les seves reclamacions per via judicial. En aquest sentit, a finals d'any tenia lloc una sentència històrica on es condemna l'Ajuntament de Palma com a responsable de permetre nivell de renous que superen la normativa. Aquest cas respon a la demanda presentada per l'associació de veïns del Passeig Marítim, que denunciava l'excés de renou de dos locals nocturns durant més de deu anys. La resolució acusa directament l'Ajuntament d'haver permès aquesta situació, per no haver actuat com estableix la llei autonòmica sobre contaminació acústica de la qual Cort és responsable de la seva aplicació.

El jutge responsable del cas feia referència a diverses sentències d'àmbit europeu que assenyalen que, tot i que l'excés de renou no posa directament en perill a les persones, la situació sí que atempta contra el dret al respecte a la vida privada i familiar, privant a les víctimes del gaudi del seu domicili.

Sopar a la fresca a Santa Catalina. Foto: Antonio García Salvador

- Advierten de una ampliación incontrolada de terrazas comerciales en El Borne y La Lonja de Palma. Europa Press, 06/09/2024
- Un total de 15 locales de ocio nocturno de Palma secundan un código ético para el descanso vecinal. Diario de Mallorca, 26/09/2024
- Vecinos de Santa Catalina cenan 'a la fresca' en la calle Fàbrica, el epicentro de las terrazas: "Queremos recuperar lo que era nuestro". Diario de Mallorca, 20/09/2024
- Los vecinos del Paseo Marítimo de Palma ganan la batalla judicial al Ayuntamiento por permitir el exceso de ruido de dos bares. Diario de Mallorca, 22/11/2024

Mercat de Pere Garau. Foto: Alex Sepúlveda / Última Hora.

Els mercats de Palma volen fer barri

Dins l'àmbit del comerç de proximitat, mereixen un apartat especial els mercats municipals. Són pocs els que queden en marxa i es troben en diverses situacions.

La darrera concessió del mercat de Llevant va finalitzar el 31 de desembre de 2021 i des de llavors es renova anualment generant una situació d'incertesa per a comerciants, empresari i clients. La licitació contempla que l'empresa adjudicatària inverteixi 1,5 milions a millorar les deficiències de les instal·lacions, que es troba en mal estat per manca de manteniment, a més de millorar l'accessibilitat o l'eficiència energètica. La licitació es va obrir el mes d'agost, declarant-se deserta el mes de desembre en no haver rebut cap oferta. L'Ajuntament ara modificarà els plecs per tornar a llençar la proposta i tractar d'evitar que el mercat

de Llevant segueixi el destí del mercat de Camp Redó, tancat des de 2019.

L'altra cara de la moneda és el mercat de Pere Garau. Actualment, es troba a ple rendiment, amb pràcticament totes les parades obertes i amb una junta directiva que aposta clarament per un comerç local per al barri. Ben merescut, el mes d'octubre va rebre el Premi Nacional a la Millor Iniciativa Comercial Col·lectiva de la Confederació de mercats tradicionals d'Espanya.

Un cas especial és el del Mercat ecològic de Palma, a la plaça dels patins. L'any 2025 celebrarà quinze anys, entre la consolidació i les reivindicacions històriques que demanen un suport més decidit per part de l'Ajuntament a l'únic mercat de Mallorca exclusivament de venda directa i de producte ecològic.

- Pere Garau, el éxito de un mercado tradicional «sin abrir más bares ni vermuterías». Última Hora, 23/10/2024
- El Ajuntament de Palma saca la licitación del Mercat de Llevant con una duración máxima de 45 años. Última Hora, 28/08/2024
- La concesión del Mercat de Llevant queda desierta al no concurrir ninguna empresa. Última Hora, 17/12/2024
- El mercado ecológico de los Patines pide a Cort una mayor implicación. Diario de Mallorca, 16/12/2024

L'etern retorn del turisme

Jaume Garau

I Les crisis internacionals, ja siguin econòmiques, sanitàries o derivades de conflictes geopolítics, tenen un impacte inevitable sobre el turisme. Aquest retrocedeix de manera proporcional a la magnitud del problema, deixant al seu pas profundes repercussions econòmiques i socials en destins altament dependents del sector, com Mallorca i, particularment, Palma. Aquestes illes, que han construït bona part de la seva identitat i economia entorn del turisme, veuen com aquest es retreu o fins i tot desapareix temporalment davant els embats d'aquestes crisis.

No obstant això, una vegada que la tempesta es calma, ocorre un fenomen paradoxal: el turisme no sols torna, sinó que ho fa amb més força i major volum que abans. És un patró cíclic que posa de manifest una espècie d'"etern retorn", en el qual les destinacions turístiques tornen a enfrontar-se al mateix model de creixement massiu que, si bé reactiva l'economia, també planteja seriosos interrogants sobre la seva sostenibilitat.

Durant els períodes de crisi, els debats sobre l'impacte del turisme ressorgeixen amb força. Es posa de manifest el pes de les activitats turístiques sobre el medi ambient, la saturació

social i les desigualtats econòmiques que genera. L'alentiment temporal del sector sembla brindar una oportunitat única per a reflexionar sobre un canvi de model, un que prioritzi la sostenibilitat i l'equilibri entre la indústria turística i la qualitat de vida de les comunitats locals.

No obstant això, aquesta expectativa de canvi rares vegades es tradueix en una transformació concreta. Quan la crisi es dissipa, les promeses de fer un turisme diferent i els grans projectes de canvi queden relegats. En el seu lloc, la maquinària turística torna amb renovat ímpetu, accelerant encara més el model de creixement previ i perpetuant els mateixos problemes estructurals que es buscaven resoldre.

Així, els mallorquins i altres actors involucrats tornen a constatar la impotència d'una societat que sembla incapaç d'alterar un destí que no ha triat plenament. Aquest cercle viciós planteja una pregunta crucial: és possible trencar amb aquest patró? O, per contra, estem condemnats a un cicle de crisi i recuperació que reforça els mateixos models insostenibles? La resposta a aquesta qüestió definirà no sols el futur de Mallorca i Palma, sinó també el d'altres destinacions turístiques globals que enfronten reptes similars.

II

La ciutat de Palma es troba en l'epicentre de les crisis internacionals que afecten el turisme. La seva estructura urbana i dinàmica econòmica depenen de dues grans infraestructures que sustenten el turisme de masses: l'aeroport i el port. L'aeroport de Palma, un dels més transitats d'Europa, ha arribat ja als 33.200.000 passatgers anuals, mentre que el port registra al voltant de 3.200.000 visitants entre creuers i línies regulars.

Aquestes infraestructures generen un flux constant i massiu d'avions, vaixells i vehicles, transformant la badia de Palma en un punt d'alta densitat turística. Un espai que, fa a penes un segle, era una joia ecològica i paisatgística on els habitants de la ciutat podien gaudir de la mar, ara és una àrea congestionada, marcada per la pressió del turisme. Aquest canvi és el reflex d'una economia insular que ha centrat el seu cor en el turisme, en detriment d'altres models més equilibrats.

No obstant això, imaginar una alternativa sostenible per a Palma resulta gairebé utòpic. Un model que elimini els impactes mediambientals, corregeixi les tensions socials i regeneri el teixit urbà i comunitari requeriria un

canvi global en el sistema turístic mundial, un canvi que no sembla tenir cabuda en l'horitzó actual. El turisme internacional continua creixent de manera imparable, igual que els seus impactes en el medi ambient, que s'agreguen enfront de les creixents crisis climàtiques.

Aquesta situació perpetua les tensions socials a Palma, una ciutat que, malgrat la seva gran riquesa cultural i històrica, ha estat modelada a la força per a convertir-se en una destinació turística massiva. En aquest context, el futur de Palma s'albira incert i el seu present, decebedor, atrapat en un model que prioritza el benefici econòmic a curt termini sobre la sostenibilitat a llarg termini.

Mentrestant, els senyals d'alerta climàtica, les creixents desigualtats socials i la degradació de l'entorn natural no fan més que intensificar-se. La pregunta continua sent la mateixa: podrà Palma trencar el cicle i redirigir el seu destí cap a un model més equilibrat? O, per contra, continuarà sent el reflex d'un sistema global que privilegia el creixement a qualsevol cost? La resposta a aquesta disjuntiva serà determinant no sols per a Palma, sinó també per a la identitat i el futur de Mallorca com un tot.

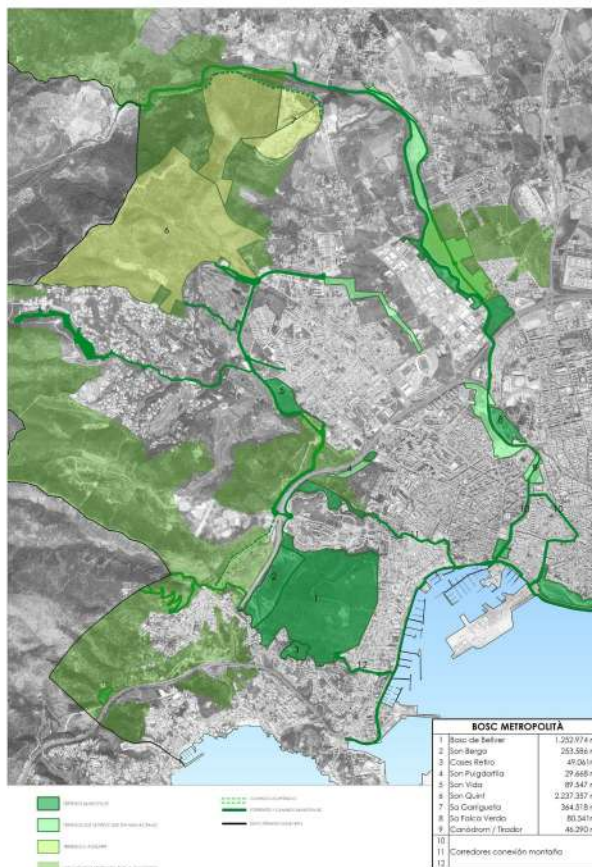

LA TRANSICIÓ ECOLÒGICA I DE MOBILITAT

Com seria Palma a 50 graus? Enguany des de Palma XXI hem llençat aquesta pregunta, tant a l'Ajuntament, responsable a escala municipal d'impulsar mesures per mitigar els efectes d'un canvi climàtic ja impossible de qüestionar (per molt que des de certs grups polítics s'obstinin a negar), com a l'opinió pública en general. Com afecta a una petita ciutat mediterrània (la nostra mar s'escalfa un 20% més ràpid que la mitjana global) com la nostra una dinàmica global accelerada per l'activitat humana? Com l'activitat humana a escala local, impulsada per les polítiques públiques municipals, però també des de l'acció individual i col·lectiva, pot contribuir a frenar aquestes afectacions?

Analitzam a aquesta secció els principals esdeveniments de l'àmbit ecològic i ambiental, d'una banda, i quant a mobilitat, de l'altra. Perquè l'impuls de zones verdes és clau per a la transició ecològica, però no ens oblidam que la mobilitat terrestre, marítima i aèria (molt impactada òbviament per l'activitat turística) és la principal causa de contaminació. Segons Nacions Unides, substituir l'ús del cotxe per transport públic pot arribar a reduir fins a 2,2 tones la quantitat anual d'emissions de carboni per persona. Contribuirà la finalment aprovada gratuïtat del transport públic i la posada en marxa de la Zona de Baixes Emissions al centre de Palma al fet que la nostra ciutat no arribi als 50 graus?

Central Park a Ciutat?

El Bosc Metropolità ha estat un dels projectes estrella del consistori popular i dona una passa important amb la recent adquisició pública de la finca de Son Quint. Aquesta finca es sumarà al trident projectat per Cort, amb la finca de Son Berga i Bellver. I la proposta de l'Ajuntament no es queda aquí: la zona verda s'estendria fins al barri de la Bonanova, on s'incorporarien les Cases del Retiro, una joia medieval de gairebé 50.000 metres quadrats. En total, serien 4.250.000 metres quadrats de zones verdes connectades.

Amb aquestes dimensions s'entén que s'anomeni al projecte el "Central Park mallorquí". A la presentació del projecte, el mes de juliol, el batle Martínez va explicar que l'ambició és "configurar un gran anell verd, que establirà un vincle entre la ciutat, la mar i la muntanya, aportant importants beneficis mediambientals i socials que incrementaran la qualitat de vida de tots els palmesans, facilitant l'accés a més zones verdes i millor connectades".

- Así será el 'Bosc Metropolità de Palma': un pulmón verde de más de cuatro millones de metros cuadrados. UH, 18/07/2024
- Palma projecta un bosque metropolitano con 45 kilómetros de caminos y un jardín botánico único. Crònica Balear, 05/12/2024
- Son Quint: Así es el gran parque natural que Palma abrirá a los ciudadanos. Diario de Mallorca, 13/10/2024
- El Consistorio coge ideas del Jardín Botánico de Sóller para exportarlas a Palma. Diario de Mallorca, 06/12/2024

Palma i les onades de calor

Enguany Palma XXI ha engegat un projecte d'intercanvi d'experiències entre París i Palma, per analitzar les diferents mesures que s'emprenen a les dues ciutats per fer front al canvi climàtic. En aquesta primera fase, l'estudi s'ha enfocat en l'adaptació a altres temperatures.

En una sèrie d'articles a Diario de Mallorca s'han anat publicant els diferents elements de la investigació: la necessitat de generar més zones verdes a les ciutats, avançar cap a una mobilitat fonamentada en la ciutat dels 15 minuts, la necessitat de refrescar espais públics i privats a través de solucions arquitectòniques i urbanístiques, com energies renovables, aïllament, ventilació creuada i utilitzant materials de construcció més naturals.

Per impulsar a Palma la presa de mesures per adaptar la ciutat al canvi climàtic el passat mes de novembre Palma XXI es va reunir amb el batle Jaime Martínez i el regidor de Medi Ambient. Des de l'Ajuntament varen rebre amb molt d'interès la possibilitat d'importar alguna de les experiències parisenques i al desembre es va aprovar per unanimitat al ple la conformació d'una comissió de treball "que afronti el cicle climàtic al qual Palma s'enfronta". Aquesta comissió estarà encarregada de dissenyar un pla d'acció a dotze mesos vista amb mesures per fer front al canvi climàtic a Palma. Aquest estarà conformat per tots els partits polítics i comptarà amb la participació i assessorament d'entitats i persones expertes.

- Palma mira a París en busca de soluciones para el cambio climático: el ejemplo de los Campos Elíseos. Diario de Mallorca, 15/09/2024.
- París i Palma cap als 50° Diario de Mallorca, 19/10/2024
- A París i a Palma, preocupa l'ecoansietat. Diario de Palma, 02/11/2024
- Palma crea una comisión de trabajo para afrontar el cambio climático en la ciudad. Diario de Mallorca, 19/12/2024

Polèmiques tales

Serà important vigilar la coherència de l'Ajuntament pel que fa a impuls de les zones verdes, ja que ha estat criticat aquest any per la tala sistemàtica d'arbres a Ciutat. El gener la mobilització ciutadana va suspendre la tala dels bellaombres de la plaça Llorenç Villalonga. Tot i que l'Ajuntament va al·legar motius de seguretat, la manca d'informació (que es va tenir a darrer moment) i les sospites que la tala podia tenir a veure amb afavorir als establiments turístics de la plaça a generar una onada de crítiques per part d'entitats veïnals, socials i ecologistes. "Resulta que aquests arbres estan davant d'un hotel de luxe. I aquesta casualitat no és casual. La força del turisme passa per sobre de l'interès dels veïnats. De moment sospitam que estam davant una tala turística", va declarar als mitjans Jaume Garau de Palma XXI. Al març l'Ajuntament va acabar executant la tala dels arbres.

El febrer va saltar novament la polèmica per la tala d'arbres, en aquesta ocasió a la plaça d'Espanya. El descobriment de la murada renaixentista poc abans que comencessin els treballs de remodelació de la plaça, va servir l'Ajuntament per justificar la tala de 7 arbres. Els socialistes varen criticar aquesta tala i varen justificar si el vertader objectiu no era afavorir una futura ampliació de les terrasses de la zona.

El mes de març els socialistes i entitats ciutadanes varen criticar el projecte de construcció d'una equipació esportiva polivalent al parc de Can Simonet al Camp Redó, la qual cosa implicaria "l'eliminació d'un espai verd que compta amb una important massa arbòria". Des de Palma XXI es varen oposar a la remodelació d'un parc que "amb els seus trenta-cinc anys, potser és l'únic de Palma que compta, quasi totalment, amb espècies arbòries del nostre entorn, com alzines i xiprers, a diferència de la majoria dels parcs durs on predomina el ciment i escasseja l'ombra".

Les entitats socials varen demanar ser informades i poder participar més activament a la denominada Mesa de l'Arbre, integrada per coordinadors de districte, grups polítics, tècnics i col·lectius ciutadans. Aquest òrgan va ser creat el 2021 per assessorar Cort en matèria d'arbrat i zones verdes.

El setembre passat es va reunir per primer cop l'anomenada Mesa Verda per una Palma Sostenible, que substitueix l'anterior Mesa de l'Arbre, formada per tècnics i experts. El seu caràcter és informatiu, divulgatiu i participatiu, i permet establir un "marc d'intercanvi de coneixement, experiències i transparència en l'acció pública per a la millora del patrimoni verd de Palma". A aquesta mesa s'abordaran projectes com el futur Jardí Botànic de Palma (pel qual ja s'han intercanviat experiències amb el de Sóller) o el futur Bosc Metropolità.

- La presión vecinal obliga al Ayuntamiento a suspender la tala de los bellasombras de la plaza Llorenç Villalonga. Diario de Mallorca, 30/01/2024
- Polémica por la tala de siete árboles por las obras en la plaza España de Palma. Diario de Mallorca, 28/02/2024
- L'Ajuntament de Palma compleix amb la tala dels cinc bellaombres de la Calatrava. IB3, 18/03/2024
- Primera reunión de la Mesa Verde para una Palma sostenible. Diario de Mallorca, 24/09/2024
- Aprueban una zona deportiva polivalente en el parque de Can Simonet en el barrio de Camp Redó de Palma. Diario de Mallorca, 22/03/2024
- El Ayuntamiento asegura que la zona deportiva que prevé en el parque de Can Simonet no disminuirá la zona verde - Palma XXI rechaza la instalación. Diario de Mallorca, 27/03/2024
- El pleno de Cort aprueba, a petición de Vox, remodelar el parque de Can Simonet "sin mutilar ni destruir nada". Europa Press, 27/03/2024

Paralització de la tala de bellaombres a la plaça Llorenç Villalonga. Foto: B. Ramon. Diario de Mallorca.

Execució de la tala el mes de març. Foto: Jaume Morey, Última Hora.

Tala d'arbres a la plaça d'Espanya. Foto: Ajuntament de Palma.

Contaminació a la Badia de Palma

Els sensors de la Xarxa ciutadana de qualitat de l'aire instal·lats a diversos punts (enguany n'han sumat dos de nous, a El Terreno i Cala Gamba) per la Plataforma contra els Megacreuers han estat mostrant valors de contaminació molt més elevats quan al port es concentraven els creuers.

Enguany la Plataforma també ha fet èmfasi en l'excessiu consum d'aigua dels megacreuers, sobretot després que Barcelona anunciàs que els creuers no carregarien aigua al port, a menys que fos en situació d'extrema necessitat. La Plataforma va assenyalar que llavors serien les altres ciutats del recorregut creuerístic, com Palma o Marsella, qui patirien les conseqüències, ja que els creuers

aprofitarien les escales per carregar els dipòsits d'aigua. Un sol buc carrega mig milió de litres d'aigua als seus dipòsits. Fins i tot a temporada baixa, el consum d'un creuer és superior al que gasta un poble com Sineu en un sol dia.

La contaminació està a l'aire, però també a la mar. L'organització TrueWorld va fer públic el passat estiu "Estudi d'impactes de les pressions humanes a la badia de Palma". Tot i que el mostreig va donar dades que evidencien "un estat general de les aigües costaneres de la badia de Palma que oscil·la entre bo i excel·lent", també va detectar una "elevada" presència de plàstics, coincidint amb la Copa del Rei de Vela.

- Un sol creuer s'endú de Palma mig milió de litres d'aigua potable. Ara Balears, 02/01/2024
- Los anticrueros advierten del consumo excesivo de agua de los buques de turistas que atracan en Palma. Diario de Mallorca, 26/03/2024
- La Plataforma contra els Megacreuers instal·la dos sensors per mesurar la contaminació de l'aire. Ara Balears, 19/04/2024
- La bahía de Palma tiene una «elevada» presencia de plásticos, según Trueworld. Última Hora, 12/08/2024

Zona de Baixes Emissions

Cort va iniciar durant la passada legislatura el procés per a implantar al centre de Palma una Zona de Baixes Emissions (ZBE), com dicta la normativa europea per a ciutats de més de 50.000 habitants. Des de l'1 de gener de 2025 ja aplica al centre de Palma entre Avingudes i la mar: els vehicles més antics i, per tant, més contaminants, tenen l'accés prohibit. L'Ajuntament és conscient que la ZBE tindrà un efecte molt limitat en termes de reducció de la contaminació, ja que el 70% d'aquesta àrea és ACIRE i, en conseqüència, la circulació de vehicles ja està molt restringida. I, de totes maneres, la implantació de la ZBE serà molt gradual fins a 2030: durant aquest 2025 ni tan sols es posaran multes.

Foto: IB3 Notícies.

- El Ayuntamiento de Palma gana tiempo para implantar la Zona de Bajas Emisiones. Diario de Mallorca, 15/01/2024
- La Zona de Bajas Emisiones de Palma está en el aire por la falta de apoyo político. Diario de Mallorca, 16/10/2024
- La Zona de Bajas Emisiones creará itinerarios especiales para acceder a los hospitales. UH, 17/10/2024
- El pleno de Cort asegura la Zona de Bajas Emisiones de Palma a partir del próximo enero. UH, 13/11/2024
- Palma se prepara para la entrada en vigor de la Zona de Bajas Emisiones este enero. UH, 18/12/2024

Un vell somni del PP: el segon cinturó

Aquest últim any s'ha tornat a posar damunt la taula un antic projecte que el PP ha intentat impulsar en diferents moments i a diferents punts de la Via de Cintura de Palma: el segon cinturó (o via connectora es va dir en algun moment). El mes de març el Consell va anunciar amb bombo i plateret el projecte, i el juliol es varen donar els detalls: es tracta d'un tram de via que va del Coll d'en Rabassa fins a Son Ferriol, que comptaria amb un túnel de 845 metres (la principal novetat respecte a anteriors projectes de desdoblament de la Via de Cintura), dues rotondes, un carril bici que connectaria Mercapalma, el centre comercial Fan i el centre del Coll d'en Rabassa, i un pàrquing dissuasori per 450 vehicles. Segons el PP aquesta nova infraestructura estalviaria fins al 25% dels embossos per entrar a Palma.

Si el Consell compleix amb els terminis presentats, el Segon Cinturó veurà la llum el 2025. En paraules de na Margalida Ramis, portaveu del GOB, a un article a l'Ara Balears: "Quan sobren els cotxes a Palma i es col·lapsen els accessos a la ciutat, les solucions no passen per un estudi de mobilitat integral d'accessos a Palma (...), ni per intentar minvar el nombre de cotxes desincentivant-ne l'ús i posant alternatives de transport públic a l'abast (...). La via fàcil sempre acaba sent més fragmentació, artificialització i destrucció del territori".

- El PP lleva al pleno del Consell el Segundo Cinturón, que tendrá "modificaciones puntuales" sobre el proyecto anterior. Ser Mallorca, 10/01/2024
- El Consell anuncia la construcción del segundo cinturón: un túnel subterráneo enlazará la autopista de Palma con Son Ferriol. Diario de Mallorca, 25/03/2024
- Un túnel, dos rotondas y 110 millones para el Segundo Cinturón. Diario de Mallorca, 10/07/2024
- Los 110 millones de euros que pretenden descongestionar Palma ¿dejan algo pendiente?. UH, 01/09/2024
- Tornem-hi torna-hi - Article d'opinió de Margalida Ramis sobre el Segon Cinturó. Ara Balears, 14/01/2024

Foto: Ajuntament de Palma.

Transport públic a Palma: com anam?

En una enquesta donada a conèixer el mes de març, els usuaris de l'EMT, valoraven amb un 8,1 sobre 10 el servei dels autobusos que recorren Ciutat, tenint en compte la neteja dels vehicles i aturades, el confort, la il·luminació, la puntualitat i freqüència dels autobusos o l'amabilitat i l'informació que donen els conductors, entre altres criteris.

La Direcció General de Tràfic sostenia que el carril Bus VAO havia aconseguit reduir el nombre de cotxes que entraven a Palma, fomentant l'ús del transport públic.

Els socialistes afirmaven el mes d'octubre que a Palma "vivim un embús constant" i que, a més de l'accés a l'habitatge, el problema més gran dels palmesans i palmesanes era "el col·lapse diari que pateix la ciutat". El grup socialista va presentar una moció per a sol·licitar el reforç del transport públic (tant de l'EMT com

BiciPalma); la millora de la xarxa ciclista i de vianants i la creació d'aparcaments dissuasius.

El que ha estat damunt la taula durant tot l'any ha estat el tema de la gratuïtat del transport públic, tant a nivell insular com municipal. Després de molts estires-i-arronses entre el Govern central, l'autonòmic i el municipal es mantindrà durant 2025, tot i que durant el mes de desembre, tant el regidor de mobilitat, Antoni Deudero, com el mateix batle Martínez, es van dedicar a sembrar dubtes, ja que la quantitat econòmica concedida pel Govern central és insuficient per cobrir els costos de la mesura, que ha de ser completada pels ajuntaments. El regidor Deudero va recordar que l'EMT havia demanat ja un crèdit de 15 milions d'euros per a cobrir el dèficit que la gratuïtat havia deixat el 2023 i 2024, i va advertir que aquest escenari no podia repetir-se també el 2025.

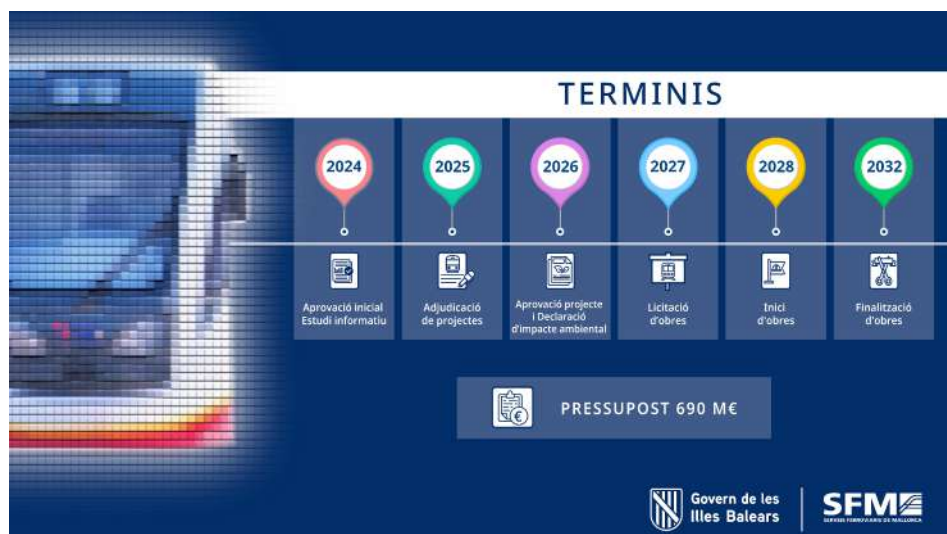
- La DGT dice que el carril Bus Vao ha fomentado el transporte público en Mallorca. Diario de Mallorca, 18/01/2024
- Adiós al carril bus-VAO de la autopista del aeropuerto de Palma hasta que terminen las obras de mejoras en los accesos. Diario de Mallorca, 05/11/2024
- Los usuarios de la EMT valoran con un notable el servicio pero piden mejoras. Diario de Mallorca, 18/03/2024
- La EMT retira doce autobuses tras el incendio de dos vehículos: «Se reducirán las frecuencias». UH, 21/8/2024
- El PSOE critica que los ciudadanos de Palma "viven en un atasco constante". Diario de Mallorca, 18/10/2024
- Los presupuestos de 2025 en Palma descartan la gratuidad del bus de la EMT a partir del 1 de enero. Diario de Mallorca, 21/10/2024
- El Govern aplicará en 2025 la gratuidad del transporte y Cort amaga con negarse. Diario de Mallorca, 24/12/2024
- El Ayuntamiento de Palma prorrogará la gratuidad del bus de la EMT en 2025. Diario de Mallorca, 29/12/2024

Tren vs Tramvia

El mes d'octubre el Govern anunciava la posada en marxa del nou tren de Palma a Lluçmajor, projecte que substitueix la promesa de l'anterior legislatura, el tramvia de Palma. El nou projecte, amb un cost de 690 milions d'euros íntegrament finançats pel Govern Balear (l'anterior proposta del tramvia ja tenia aprovats 185 milions de l'estat central, als quals s'ha renunciat), està previst que finalitzi el 2032 (6 anys més tard del que ho faria el TramBadia) i connectarà Palma amb Lluçmajor, passant per diferents barris de Palma i punts estratègics com l'Hospital Universitari Son Llàtzer, l'Aeroport o el futur recinte firal de Palma. Les 11 aturades previstes al municipi de Palma seran a Son Costa, Orson Welles, Germans Escalas, Son Güells, Son Llàtzer, Coll d'en Rabassa, Aeroport, Son Oms, Es Pil·larí, Bellavista-Ses Cadenes i S'Arenal.

- El proyecto viario del Coll d'en Rabassa prevé espacio para una línea ferroviaria. Última Hora, 26/03/2024
- Los barrios de Palma, a la espera del paso del tren de Lluçmajor. Última Hora, 03/11/2024
- Palma cambia el tren por el tranvía para ir al aeropuerto: ¿Qué gana y qué pierde? Diario de Mallorca, 05/10/2024

Palma no camina?

Aquest 2024 Palma s'ha donat de baixa de la Xarxa Ciutats que Caminen, a la que estava adherida des del 2019. Aquesta xarxa, gestionada per una associació sense ànim de lucre que defensa la mobilitat a peu, va arribar a celebrar un congrés a Palma el 2022, al qual urbanistes, activistes, experts en mobilitat sostenible i responsables municipals de diferents ciutats varen intercanviar experiències i idees. Els motius de Cort per desvincular-se de la xarxa (que comportava el pagament d'una subscripció anual de 3.750 euros) són que "no aportaven cap informe per a millorar la mobilitat". En una entrevista amb Diario de Mallorca, la coordinadora de la Xarxa Ciutats que Caminen va manifestar: "No és

habitual que un Ajuntament es doni de baixa de la Xarxa i el rebem amb pena. Pensem que Palma té molt potencial per a desenvolupar polítiques de mobilitat sostenible".

Per la seva banda, Vianants en Lluita també va expressar la seva disconformitat davant la decisió de Cort. "Palma continua essent una ciutat molt incòmoda per a caminar i per a qualsevol ús que no sigui per a la circulació del tràfic motoritzat". I van destacar que "per un preu simbòlic de 3.000 euros anuals", la ciutat comptava amb el treball i el suport d'un gran equip tècnic de nivell reconegut internacional en polítiques de mobilitat que moltes ciutats i pobles d'Europa i tot el món ja estan aplicant des de fa temps".

- Palma se da de baja de la red Ciudades que Caminan: "No aportan ningún informe para mejorar la movilidad". Diario de Mallorca, 03/04/2024
- La Red de Ciudades que Caminan lamenta el abandono de Palma: "Lo recibimos con pena". Diario de Mallorca, 03/04/2024
- Vianants Mallorca expresa su "rotunda disconformidad" con la renuncia de Palma a la Red de Ciudades que Caminan. Diario de Mallorca, 04/04/2024

Foto: Web xarxa "Ciudades que caminan".

París i Palma cap als 50°

Maria Gómez, Inés Winckler i Jaume Garau

L'índex de canvi climàtic global del 2022 revela influències clares del canvi en les temperatures a Europa occidental. En el progrés actual d'escalfament del planeta, i en un escenari sense adaptació, s'espera que París i Palma, que es troben en una de les zones on més augmenten les temperatures, puguin arribar a ones de calor de 50°. França i Espanya són dos països ja ara molt castigats per les onades de calor. Onades cada cop més llargues i intenses, que afecten no només als residents sinó també als turistes i, per tant, a una indústria molt important per a les dues ciutats.

L'impacte sobre la salut física i mental és especialment important per l'augment de les temperatures i les onades de calor. Les ciutats són especialment vulnerables al canvi climàtic per la gran densitat de població, per l'efecte conegut com a «illa de calor» i els serveis que concentren. Els impactes a la població de les ciutats varien segons l'edat, el gènere i l'estatus socioeconòmic. Per tant, les ciutats són part del problema, però també una part essencial de la solució.

La revista internacional Lancet de desembre de 2023, alertava sobre els efectes creixents del canvi climàtic sobre la salut: "Durant l'any 2022 es van batre rècords de calor a tots els continents. Els adults majors de 65 anys i els nadons menors d'un any, especialment propensos a les conseqüències mortals de la calor extrema, estan ara exposats al doble de dies d'onada de calor que els que haurien experimentat entre 1986 i 2005. L'estiu del 2022 la calor va matar a Europa més de 61.000 persones".

París ha seguit des de fa anys les prescripcions científiques sobre el canvi climàtic i ha elaborat el 2022 el pla "París a 50°". Un pla aprovat per unanimitat de tot el consistori on hi ha 163 regidors i regidores. És un gran esforç per no arribar en aquestes temperatures el 2050 i si

s'hi arriba, aplicar accions preventives i urgents per protegir els col·lectius més vulnerables i fer una ciutat més fresca. El passat mes de setembre un grup de científics francesos va confirmar que París pot arribar als 50° en el 2049 si la temperatura global puja 2°.

Segons els observatoris europeus hi ha un 80% de persones a Europa que estan molt preocupades pel canvi del clima, però encara hi ha un 30% que no estan molt convençuts de com es planteja el problema ni les solucions, i prioritzen primer l'economia per sobre de l'ecologia.

L'àrea metropolitana de París té més de 2 milions d'habitants, mentre que Palma no arriba al mig milió. La regió metropolitana de París té més de 12 milions d'habitants i rep 50 milions de turistes a l'any. Mallorca com a regió metropolitana de Palma no arriba al milió d'habitants, però té 14 milions de turistes a l'any. Així i tot, París no fa els seus plans pensant amb els turistes sinó sobretot amb els residents.

La ciutat de Palma forma part de la lliga de municipis espanyols compromesos amb la lluita per un millor clima, però les seves accions són disperses i poc estructurades. Falta l'aposta pel desenvolupament d'un Pla estratègic i sistemàtic, refrendat per tot el consistori i per les principals entitats públiques i socials que vulguin col·laborar.

Un equip d'investigadors i investigadores multidisciplinari hem començat un estudi en profunditat de les dues ciutats europees, París i Palma. Ciutats de diferent mida, morfologia urbana i cultura, però amb una economia molt determinada pel turisme i el comerç internacional, per tant, molt vulnerables a la intensa pujada de les temperatures i les onades de calor. En el nostre equip de Palma s'hi ha afegit Inés Winckler, arquitecta mallorquina establerta a París fa 15 anys.

Per fer aquest estudi comptam amb la col·laboració de l'Ajuntament de París amb el que hem tengut ja la primera reunió, concretament amb Cesar Bouvet, director adjunt del gabinet de la tinent de batle de Polítiques de Ciutat, la Sra Melody Tonolly. Presentarem el procés de l'estudi al llarg de 10 articles en aquest diari, amb l'objectiu de recollir actuacions del millor que fan les dues ciutats i extreure'n lliçons l'una de l'altra. L'estudi se centrarà en l'anàlisi de les actuacions destinades a "refrescar" la ciutat i reduir l'efecte de les onades de calor en la població més vulnerable.

Aquest article es va publicar a Diario de Mallorca el 19 d'octubre de 2024, encetant una col·laboració que es va estendre durant 10 setmanes. Més articles de la sèrie de Palma XXI a Diario de Mallorca "Palma vs París: urbes contra el cambio climático" a www.palmaxxi.com/adaptacio-de-les-ciutats-al-canvi-climatic/

Tren vs Tranvía: churras con merinas

Miguel Reyero

Tranvía - tren: dos medios de transporte colectivos, de alta capacidad, en general poco o nada contaminantes, herramientas del presente y el futuro para mejorar la movilidad, especialmente en territorios congestionados.

Y hasta aquí las similitudes. La primera y fundamental diferencia es que se trata de un medio de transporte urbano y otro interurbano. Y ambos consiguen ciudades y territorios, sociedades más humanas, más sostenibles, con mayor calidad de vida. Y hasta aquí las similitudes.

Los expertos en movilidad lo saben bien: mejorar la movilidad urbana e interurbana se apoya en dos pilares: dotar a los territorios de un transporte público de calidad, de alta capacidad, y al tiempo, desincentivar (no facilitar) el transporte privado. El resultado siempre es que la población va optando por el medio de desplazamiento más favorable, individual y colectivamente. Medidas que faciliten el transporte privado —lo saben los urbanistas y los expertos en movilidad— tiene

siempre un efecto rebote: a más facilidades ofertadas (más viales, más aparcamientos), más demanda generada. Más vehículos con muy pocos pasajeros, más congestión y contaminación. En cambio, más limitaciones y mayores opciones de transporte público, mejor movilidad y medio ambiente, menos congestión.

El tranvía

Hace más de un siglo las ciudades más prósperas de España y del mundo instauraron el tranvía como medio de transporte urbano efectivo, moderno. Tras un periodo de cesión al automóvil, en las últimas décadas el listado de ciudades con tranvía no ha dejado de crecer. Casi trescientas en Europa. Y en España no deja de crecer: Cádiz, Granada, Sevilla, Barcelona, Madrid, Bilbao, Valencia, Murcia, Vitoria, Tenerife o Zaragoza. En Tarragona, Elche, León o Toledo lo están implantando o proyectándolo. Ciudades con consistorios de variadas ideologías políticas. Y todas ellas presentándolo como imagen icónica de

ciudades modernas, con una movilidad eficiente y medioambientalmente modélica. Un inconveniente del tranvía es su alto coste inicial, aunque muchísimo menor que el de medios como el metro. En Palma tuvimos y quizá todavía tenemos una oportunidad de minimizar este coste que sería asumido mayoritariamente fondos estatales y europeos. Con un proyecto ampliamente analizado y consensuado, esa financiación no parece que fuera tan solo humo: tras la firma de un convenio con la administración central, la primera partida de 20 millones de euros ya estuvo incluida en los Presupuestos Generales del Estado (partida 756).

Un tranvía como medio de transporte urbano no destinado fundamentalmente a acceder al aeropuerto, sino para comunicar, con 16 paradas, barriadas densamente pobladas, colegios, centro de salud y escuelas de barrios como las Velas, Foners, Nou Llevant, el Molinar, Ciudad Jardín, el Coll d'en Rabassa, Can Pastilla y el Aeropuerto. Palma no solo no entra en el listado de ciudades modernas de Europa con tranvía: ingresa como miembro único en el club de ciudades que, financiándole un tranvía, lo rechaza. La alternativa de sustituirlo por la electrificación de la red de autobuses no parece seria. La energía que mueve un autobús puede ser mejor o peor para el medio ambiente, pero un autobús de gasolina puede movilizar los mismos pasajeros que uno eléctrico.

El tren

El Govern nos ha propuesto una nueva línea ferroviaria para unir Palma con Lluçmajor. Magnífica la iniciativa para el desarrollo del tren en Mallorca. Con muchos aspectos similares con el tranvía: capacidad de transportar cientos de pasajeros, frente a 1, 2 o 4 del automóvil. Y tren y tranvía sustituyen a cientos de coches. Pero son

churras y merinas, no hay que mezclar. El ferrocarril es un transporte interurbano, en otros lugares, «de cercanías», cuyo objetivo fundamental en este caso no es unir barriadas palmesanas, sino dos localidades. Nos parecería absurdo comparar el tiempo que se requiere para unir dos puntos de una ciudad con un autobús urbano y otro interurbano. Pues de eso se trata. Naturalmente, el tren anunciado tardará mucho menos que el tranvía en llegar al Aeropuerto, teniendo tan solo 5 paradas, con otras tantas posibilidades de recoger y dejar ciudadanos, frente a 16 del tranvía. Lógico. El tren, por su objetivo, tiene muchas menos paradas que el tranvía: 5 frente a 15. Y con ello la posibilidad de recoger y dejar pasajeros. Y al tiempo descrito, para alcanzar el aeropuerto. Aunque al tiempo del tren para alcanzar Son Sant Joan habría que añadir el requerido de llegar desde la Plaza de España al transbordo hasta su inicio en Son Forteza, barriada que por lo demás no tiene el amplio espacio requerido para la intermodalidad automóvil/ferrocarril.

Responsables políticos y medios de comunicación: no se trata de elegir entre mamá y papá. Entre mejorar el transporte urbano o interurbano. Ambos son elementos básicos de movilidad. En lugares como Palma y Mallorca, fundamentales. Principalmente presupuestados por el Estado (185 millones que debían ser para el tranvía) o por la Comunidad Autónoma (690 millones el tren). Ambos compatibles y necesarios. No los contrapongan como arma política arrojadiza. La calidad de vida de la ciudadanía de Palma y de Mallorca será la beneficiaria o la víctima de sus decisiones.

Aquest article es va publicar a Diario de Mallorca l'11 d'octubre de 2024.

Infografía publicada a
Diario de Mallorca. Font:
CAIB. Realització: B. Bonal.

LA TRANSICIÓ SOCIAL I CULTURAL

Quins són els grans temes que han marcat la societat palmesana aquest 2024? Probablement si demanem a qualsevol veí o veïna de Ciutat, del barri que sigui, ens digui que el principal problema que enfronten sigui l'accés a l'habitatge. Pot ser que Palma sigui una de les millors ciutats del món per visitar, però cada cop és més difícil viure-hi. I cada cop està més clar que d'una cosa se'n desprèn l'altra. Entre altres factors, la intensa turistificació que suporta la ciutat duu aparellada la gentrificació dels seus habitants. Què quedarà de la ciutat si ja no hi poden viure els palmesans i palmesanes? Una ciutat sense habitants esdevé un decorat sense vida, la ciutat la fem les persones que l'habitam.

Però altres temes han creuat la vida social i cultural de la nostra ciutat al llarg d'aquests 12 mesos, expressats en forma de problemàtiques o obstacles, però també resistències i victòries ciutadanes. Per exemple, les controvèrsies per la nova ordenança cívica, les noves polítiques municipals pel que fa a la llengua catalana o les noves línies culturals impulsades pel consistori. Tot amb el rerefons de la defensa de la participació ciutadana: la incidència i presa de decisions de la societat civil a la política municipal és clau per prendre el pols d'una societat viva i activa.

Foto: Jaume Gual

Continua la crisi de l'habitatge

Ja fa més d'un any que el Govern va aprovar el Decret de Mesures Urgents per facilitar l'accés a l'habitatge, però a Ciutat, només 1 de cada 10 pisos oferts baixa dels 1.300 euros al mes. Per moltes mesures i molt urgents que siguin és difícil parlar de dret a l'habitatge amb aquest panorama. I més encara entendre que l'Ajuntament derogués el decret d'emergència de l'habitatge el passat mes d'agost, en aprovar la Llei que permet reconvertir els locals comercials en habitatges. Aquesta mesura ja feia mesos que s'aplicava en forma de decret: el febrer ja s'havien aprovat 13 llicències per usos residencials a locals.

Tot i que no seria l'acaba l'any i l'unicorn de Son Busquets no acaba d'arrancar, després de 25 anys d'abandonament. El Ministeri d'Habitatge va presentar el març el seu projecte per l'antic quarter militar: un barri que acolliria 2500 persones, amb 831 habitatges, un "un ecobarri de referència com a projecte demostratiu dels ODS", en paraules de la directora general de la Entidad Estatal de Suelos (SEPES), Leire Iglesias. "Serà habitatge protegit i assequible, dirigit a joves i menys joves", va dir Iglesias a un acte

amb el batle Martínez, "pensarem en diferents tipologies perquè ningú hagi de destinar més del 30% dels seus ingressos a la llar". Aprofitant l'empenta que semblava tenir el projecte, Joves Arquitectes de Mallorca, amb el suport de Palma XXI, ARCA i la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes va presentar una proposta urbanística per Son Busquets, amb edificis de menys alçada i major respecte pel patrimoni històric del conjunt. Es va prometre que abans de l'estiu hi hauria una proposta tècnica i res: cap excavadora ha entrat a Son Busquets i creix la crisi residencial a Palma.

Mentrestant, els centenars de persones que viuen a caravanes a Ciutat (sobretot a assentaments com a l'aparcament de les piscines municipals de Son Hugo o Son Güells) tremolen: el novembre el batle anunciava la prohibició de pernoctar a autocaravanes, amb multes de fins a 1500 euros, en aprovar-se la nova ordenança cívica, perquè "a Palma es viu a vivendes". Si és que tens, almenys, 1300 euros al mes per pagar-lo.

- Cort aprueba en dos semanas 13 cambios de uso de locales a viviendas. Cadena Ser, 27/02/2024
- Entrada en vigor de la ley que permite reconvertir locales de Palma en vivienda. Última Hora, 09/08/2024
- Son Busquets: El Ayuntamiento de Palma exige saber "cuándo y cómo" se construirán las 800 viviendas protegidas. Diario de Mallorca, 09/01/2024
- Así será el nuevo Son Busquets: un barrio para 2.500 habitantes, 831 pisos asequibles, plazas para estudiantes, mayores y un colegio. Diario de Mallorca, 13/01/2024
- Proponen un Son Busquets con menos alturas y más respetuoso con su patrimonio histórico. Diario de Mallorca, 07/08/2024
- Cort multará por pernoctar en autocaravanas: «En Palma se vive en viviendas». Última Hora, 27/11/2024
- Autocaravanas en Palma: «Vivimos aquí porque no podemos pagar un alquiler, la alternativa es irnos debajo de un puente». Última Hora, 16/04/2024
- La locura del mercado de alquiler en Palma: estudios a mil euros, sin niños, mascotas y hasta cuatro mensualidades por adelantado. Cadena Ser, 17/04/2024
- Pere Garau, el barrio más poblado sufre la amenaza de la gentrificación. Última Hora, 30/09/2024
- Open House Palma y La Utòpica te invitan a participar en un diálogo social sobre el acceso a la vivienda. Diario de Mallorca, 01/10/2024
- Más denuncia que "vivir en Palma es un juego de supervivencia" para los residentes. Diario de Mallorca, 21/10/2024

Amenaces a la garantía del dret a la participació ciutadana

Aquest any ha estat marcat per l'estira-i-arronsa entre el moviment veïnal i l'Ajuntament. El mes d'abril diverses associacions de veïns eren requerides pel consistori per tornar fins a 60.000 euros de subvencions, per no haver pogut justificar algunes de les seves despeses. La Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Palma va advertir a un comunicat que es tractava de "subvencions del període 2019-2021 gestionades durant la pandèmia, quan no es varen poder realitzar festes a l'estiu, ni foguerons, ni taller". L'aclariment és important, ja que les entitats veïnals i cíviques, que dinamitzen la vida social i cultural dels barris amb el treball gratuït de milers de voluntaris i voluntàries, necessiten recursos econòmics per continuar la seva tasca i garantir-se així el dret a la participació ciutadana. Així ho han manifestat en diverses ocasions durant l'any, criticant l'excessiva burocràcia per les subvencions i els retards en els pagaments,

fets que asfixien les petites entitats barrials. A l'octubre l'Àrea de Participació de Cort es va asseure amb les entitats per escoltar les seves propostes de millora, esperam que les convocatòries de subvencions per 2025 les incorporin.

De totes maneres, el dret a la participació ciutadana no només es compta amb euros, sinó especialment accés a mitjans i canals d'expressió de la ciutadania i a espais de presa de decisions. En aquest sentit, les entitats veïnals i els partits de l'oposició varen criticar durament la decisió de l'Ajuntament de restringir la participació en els plens les entitats no només inscrites al Registre Municipal d'Entitats Ciutadanes (RMEC), sinó també amb la Declaració d'Utilitat Pública Municipal. Aquest canvi suposa deixar fora del principal espai d'intervenció ciutadana a gairebé el 80% de les entitats inscrites al RMEC.

Foto: Última Hora.

- Asociaciones vecinales tendrán que devolver 60.000 euros. Última Hora, 18/04/2024
- La Federació d'Associacions de Veïns de Palma pide que se agilice la burocracia para las ayudas municipales. Última Hora, 18/04/2024
- El retraso de las subvenciones lleva al límite a varias asociaciones vecinales de Palma. Diario de Mallorca, 20/08/2024
- La Federación de Vecinos de Palma denuncia los obstáculos para pedir subvenciones: "Nos tratan como potenciales defraudadores". Diario de Mallorca, 27/09/2024
- La burocracia desespera a las asociaciones de vecinos de Palma. Última Hora, 28/09/2024
- Cort analiza con asociaciones de vecinos mejoras para la próxima convocatoria de subvenciones. Europa Press, 03/10/2024
- Convocan una asamblea el sábado para "reflotar" la asociación de vecinos de Pere Garau. Diario de Mallorca, 03/04/2024
- El Ayuntamiento habilita un nuevo canal para que las entidades ciudadanas intervengan en el pleno. Diario de Mallorca, 24/09/2024
- El PSOE denuncia que Martínez recorta "de forma drástica" las intervenciones de las entidades en los plenos. Diario de Mallorca, 24/09/2024
- El PP insiste en acotar la participación vecinal en el pleno de Palma. Diario de Mallorca, 24/10/2024

Ordenança cívica: retallada de llibertats ciutadanes

Foto: B. Ramon / Diario de Mallorca.

Aquesta normativa, proposada pel Partit Popular, pretén regular, per la via de la prohibició o la sanció, les pintades vandàliques, l'ús lúdic dels espais públics (ús de pilota, per ex.), els patinets, el que anomenaven "falsa mendicitat", el consum d'alcohol a la via pública, el nombre de persones als grups turístics o la residència a autocaravanes. El mes de maig va presentar-ne l'esborrany i el va presentar al teixit associatiu, per obrir el període d'al·legacions.

La portaveu de l'equip de govern va explicar que l'ordenança pretén "acabar amb la laxitud absoluta dels últims vuit anys. (...) Els ciutadans de Palma s'han cansat de suportar l'incivisme constant".

El cas és que el contingut de la normativa va despertar fortes crítiques de tots els sectors: els partits de l'oposició, les entitats socials, i fins i tot sectors econòmics com els guies turístics.

Tots els partits d'esquerra a l'oposició varen criticar la norma, per afirmar que aquesta "persegueix, reprimeix i criminalitza la ciutadania". Vox, PSOE, Més per Palma i Podem varen presentar el novembre desenes d'esmenes i proposicions per a modificar o eliminar articulat del text.

Entitats com Palma XXI va presentar també nombroses al·legacions, afirmant que l'ordenança "ataca drets democràtics fonamentals, reprimeix a col·lectius en situació de vulnerabilitat i imposa moralisme i censura la pluralitat i la diversitat social, imposant solucions policials a problemes socials". Per l'associació, "aquesta ordenança no és adequada per a fomentar el model de ciutat lliure i democràtica que Palma mereix i desitja, per què fomenta la desigualtat social i els prejudicis cap a les persones que vien o pensen de forma diferent". A més, afegien al document que varen fer públic i enviaren a l'Ajuntament, "amaga els problemes socials

estructurals com les dificultats per arribar a final de mes de moltes persones i famílies, la manca d'habitatge assequible o les mancances d'espais de gaudi i joc pels infants”.

D'una altra banda, la normativa proposa limitar els grups turístics a un màxim de 20 persones. El Col·legi Oficial de Guies Turístics de les Balears va veure bé la iniciativa, ja que pensen que ajudarà a optimitzar l'experiència turística i garantir que els residents no es vegin afectats per les molèsties de les visites massives. En canvi, l'Associació Proguies turístics de Mallorca i l'Associació d'Agències de Viatge de les Balears, la varen criticar durament, ressaltant els impactes econòmics negatius que aquesta limitació tendria sobre el sector dels guies

turístics, així com les conseqüències ambientals, “ja que en fer més petits els grups obligarà a multiplicar per dos o inclús per tres els transports per moure'ls”.

Tancam l'any sense l'aprovació de l'ordenança, per les grans crítiques socials que ha suscitat. L'última, la dels artistes, músics de carrer, caravanistes i activistes per l'habitatge, que aquest mes de desembre han traslladat al ple de l'Ajuntament la seva protesta davant l'ordenança cívica que, consideren “criminalitza” la seva activitat i condicions de vida. El Partit Popular s'ha mostrat obert a incloure modificacions per a poder aprovar la norma el 2025.

- El Ajuntament de Palma dice que la nueva ordenanza «acaba con ocho años de caos y permisividad». Última Hora, 08/05/2024
- La izquierda denuncia que la ordenanza cívica de Palma "persigue, reprime y criminaliza a los ciudadanos". Diario de Mallorca, 27/11/2024
- Cort multará por pernoctar en autocaravanas: «En Palma se vive en viviendas». Última Hora, 27/11/2024
- Jaime Martínez: "La ordenanza cívica tiene un enfoque preventivo; su objetivo es garantizar la tranquilidad vecinal". Diario de Mallorca, 28/11/2024
- Los guías turísticos del COGTIB celebran la nueva ordenanza cívica de Palma. Europa Press, 28/11/2024
- Las agencias de viaje de Mallorca arremeten contra la nueva ordenanza cívica: "No vamos a hacer más excursiones con guía en Palma". Diario de Mallorca, 29/11/2024
- Una patronal de guías turísticos advierte de que limitar los grupos hará "caer en picado" la actividad en Palma. Diario de Mallorca, 02/12/2024
- Cort retrasa la tramitación de la ordenanza cívica para resolver todas las alegaciones presentadas. Diario de Mallorca, 13/12/2024
- 'Cultura al carrer' denuncia que la nueva ordenanza de Palma pondrá trabas a las actividades culturales. Cadena Ser, 17/12/2024
- Artistas, músicos de calle y caravanistas trasladan a Cort su rechazo a la ordenanza cívica de Palma que les "criminaliza". Diario de Mallorca, 19/12/2024

S'ha trencat el consens lingüístic a l'Ajuntament?

El ple de Cort va aprovar el mes de març analitzar abans de l'1 de juliol la situació de tots els llocs de feina municipals per avaluar quins requerien el requisit del català i en quins es podia rebaixar a mèrit. De l'anàlisi, a proposta de Vox, en sortiria un nou barem d'acreditació de la llengua. De la mateixa manera, es va ratificar el canvi del domini www.palma.cat per www.palma.es.

L'Obra Cultural Balear no va tardar a pronunciar-se davant el que va considerar el "trencament de 40 anys de consens lingüístic a Cort". L'entitat ha continuat criticant durant l'any el fet que a convocatòries per treballar a

l'EMT, Bicipalma o la ORA la llengua pròpia hagi deixat de ser un requisit per a ser només un mèrit, al mateix nivell que l'anglès.

A l'estiu, es va reunir amb el batle Martínez i el regidor de Cultura per "impulsar polítiques que canviïn el paisatge lingüístic de Palma i fomentar el coneixement de la llengua i la cultura pròpies entre la població", especialment pel que fa a la retolació dels establiments i cartells informatius en general. També varen demanar al consistori la posada en marxa d'iniciatives per fomentar l'ús social de la llengua catalana, especialment entre els col·lectius de persones nouvingudes.

El president de l'OCB, Antoni Llabrés, es reuneix amb el batle Jaime Martínez i el regidor de Cultura, Javier Bonet. Foto: OCB.

- L'Ajuntament de Palma consuma l'eliminació del requisit del català: "No permetrem l'apartheid' del castellà". Ara Balears, 27/03/2024
- Fulgencio Coll: «El catalán solo debe ser un requisito para las ventanillas y la atención al ciudadano». Última Hora, 27/03/2024
- La OCB denuncia que con el acuerdo PP-Vox «se han roto 40 años de consenso lingüístico en Cort». Última Hora, 27/03/2024
- Vox retira su propuesta de que las comunicaciones de Cort sean bilingües tras anunciar el PP su rechazo. Europa Press, 27/03/2024
- La OCB anima con un vídeo a concentrarse por el catalán en Palma tras el Correllengua. Última Hora, 15/04/2024
- La OCB traslada a Martínez propuestas para impulsar la presencia del catalán en Palma. Última Hora, 02/07/2024
- La OCB denuncia que el Ayuntamiento de Palma sitúa al catalán al mismo nivel que el inglés. Diario de Mallorca, 10/10/2024

Mostra de Jaume Plensa a la Llotja. Foto: Jaume Morey / Última Hora

Gir a la política municipal de cultura

Des de l'inici de la legislatura, en unificar sota una mateixa regidoria, Cultura i Turisme, el nou govern municipal ja va mostrar el canvi d'enfocament sobre política cultural. L'any prometia: l'àrea de Cultura de l'Ajuntament disposava del pressupost més gran de la seva història, amb gairebé 6 milions i mig d'euros.

Ja al gener, al seu discurs d'enguany als Premis Ciutat de Palma (els primers celebrats amb el nou equip de govern municipal) el batle Jaime Martínez va defensar "la cultura de tots i per a tots" i va esbossar les principals línies de la nova política cultural de l'Ajuntament, amb el desig que Palma "vagi donant passes decidides i fermes cap a la consecució de l'estatus de capital mediterrània de la cultura". Martínez va mencionar, entre les iniciatives que impulsaria el nou consistori "la creació de nous equipaments i infraestructures que acullin exposicions i altres esdeveniments relacionats

amb la cultura". L'edició dels Premis Ciutat de Palma no va estar exempta de polèmica, en incorporar com a novetat els guardons de les categories de novel·la i poesia en castellà. L'Associació d'Escriptors i Escriptores en Llengua Catalana, l'OCB i el PEN-Català, amb una trentena d'escriptors, varen mostrar el seu rebuig a la iniciativa.

Durant l'any han tingut llocs nombrosos esdeveniments culturals impulsats per l'Ajuntament (o amb el seu suport): la Nit de l'Art, el Palma Art Brunch, les mediàtiques exposicions de Julian Opie o Jaume Plensa a La Llotja, així com diferents cicles de concerts, teatre, dansa, etc. En canvi, iniciatives alternatives i independents que ja tenen un important recorregut, com el Festival de Teresetes, Còmic Nòstrum, CineCiutat, els Premis Enderrock o el Teatre Sans, han deixat de percebre enguany subvencions directes.

Un esdeveniment relacionat amb la difusió del coneixement sobre la ciutat va ser la segona edició de la ViquiMarató de Palma, organitzat per Palma XXI i la Biblioteca de Cort el mes d'abril i que enguany es va dedicar a la història i el coneixement dels barris de Ciutat. Des de l'organització s'assenyalà que aquesta activitat «pretén fomentar la participació activa dels veïns i veïnes de Palma en la creació de nous continguts per aquesta enciclopèdia virtual com a eina per ajudar a difondre i compartir coneixements».

L'any conclou amb l'anunci que l'Ajuntament pressupostarà 100.000 el 2025 per començar a preparar la candidatura de Palma com a capital cultural el 2031. El regidor de Cultura, Javier Bonet, va presentar també alguns dels grans projectes culturals que pretenen impulsar l'any que ve. D'una banda, el centre d'interpretació de la plaça Major, amb una partida de 15.000 euros de l'Àrea de Cultura, per a "explicar d'on venim, què fem i a on anam" i per servir de nucli del "gran museu en xarxa de la ciutat", en connexió amb altres centres expositius, les

Torres del Temple (a les que es dedicaran 125.000 euros a la seva museïtzació l'any vinent) i Bellver (amb 85.000 euros pressupostats per a la seva conservació i museïtzació). Bonet també anuncià que es potenciarà la programació a Es Baluard i la Fundació Miró i, en canvi, es rebaixaran les subvencions per les sales de teatre municipals.

I tancam 2024 sense veure clar el destí de la iniciativa "estrella" de la política cultural municipal: la renovació de l'antic edifici de Gesa, anunciat com un futur centre cultural que acolliria un museu d'art contemporani, una biblioteca i algunes sales polivalents. Altres infraestructures per les quals es preveuen usos culturals i que encara no veuen la llum són Can Ribas (l'Ajuntament ja ha descartat que el seu ús sigui exclusivament per circ), les Torres del Temple (que podria acollir un museu de cultura jueva i islàmica i d'ordres militars) i Can Serra (que acolliria el Museu d'Història de la Ciutat i funcionaria com a reclam per a la candidatura de Palma com a Capital Europea de la Cultura el 2031).

- Martínez defiende "la cultura de todos y para todos" en los Premis Ciutat de Palma. Europa Press, 21/01/2024
- Los Premis Ciutat de Palma reivindican el catalán tras el regreso del castellano. Diario de Mallorca, 20/01/2024
- El ayuntamiento de Palma elimina las subvenciones directas al Teatre Sans, Festival de Teresetes, Còmic Nostrum, CineCiutat y Premis Enderrock. Diario de Mallorca, 17/04/2024
- Arriba la II Viquimarató de Palma, dedicada als barris de Ciutat. dBalears, 16/04/2024
- Ampliar la enciclopedia. Última Hora, 18/04/2024
- La Biblioteca de Cort acoge un taller para crear nuevos artículos sobre Palma en la Viquipèdia. Diario de Mallorca, 18/04/2024
- El coordinador general de Cultura de Palma, Fernando Gómez, asumirá también la dirección de turismo. Diario de Mallorca, 11/09/2024
- Cort dedicará 100.000 euros en 2025 a preparar la candidatura de Palma a capital cultural. Última Hora, 15/11/2024
- Las Torres del Temple podrían acoger un museo de cultura judía e islámica y de órdenes militares. Última Hora, 28/02/2024
- Cort destinará más de 10 millones del Impuesto de Turismo Sostenible a convertir Can Serra en un museo de historia de Palma. Diario de Mallorca, 11/12/2024
- 'Cultura al Carrer' reclama espacios para la autogestión. Diario de Mallorca, 11/12/2024

Festes a Ciutat: oficials i institucionals vs alternatives i populars

Des de fa uns anys hi ha un debat obert sobre les festes populars a Ciutat. Qui les ha d'organitzar? L'Ajuntament amb participació de la ciutadania? La mateixa ciutadania organitzada autònomament però amb suport municipal? O de manera autogestiva? Com que els parers són diversos la realitat és que coexisteixen diverses expressions de la festa, per tots els gustos i públics.

D'una banda, hi ha les iniciatives impulsades pel consistori, que s'aglutinen principalment al voltant de Sant Sebastià. Enguany va haver-hi molta polèmica perquè el consistori va decidir no fer festiu el dia del patró, que queia en dissabte, el que va despertar indignació entre la ciutadania. L'Ajuntament es va retractar posteriorment dient que havia estat un error. La programació de la revetlla també va ser motiu de les crítiques de Més i Podem, per la manca de dones als concerts o els obstacles per a realitzar els correfocs als barris.

Ja fa uns anys que les festes "no oficials" pel patró tenen dues expressions. D'una banda, l'anomenada "Revetlla Alternativa", una festa autogestionada, que enguany es va presentar sota l'apel·latiu de Ses Sant Kanuteres. Aquesta celebració agrupa diverses entitats i col·lectius de Ciutat que organitzen actuacions a diferents places, totes autoritzades per l'Ajuntament però no incloses en el programa oficial, abastant 8 escenaris i més de cinquanta

artistes, majoritàriament de l'escena local. De l'altra banda, hi ha Orgull Llonguet que enguany ha fet 10 anys, fent balanç del que consideren ha estat una iniciativa que ha retornat als palmesans i palmesanes la il·lusió i la identificació d'unes festes patronals que durant anys alguns varen considerar "postisses" o "artificials", lluny de l'autenticitat de les festes als pobles. Però el col·lectiu no es queda només amb l'organització de les festes alternatives de Sant Sebastià sinó que també organitzen la batalla de Canamunt i Canavall a l'estiu.

L'Ajuntament també dona suport a l'organització de les festes de Sant Joan o, la Mare de Déu de la Salut, patrona de Palma, per la que enguany es va crear una partida específica i va comptar no només amb activitats de caràcter religiós, sinó amb l'actuació d'un DJ a la plaça del Mercat de l'Olivar. Enguany l'Ajuntament va decidir eliminar dels pressupostos municipals de 2025 la partida per organitzar les festes del Diumenge de l'Àngel i Sant Joan, organitzades per les entitats veïnals des de fa més de 40 anys. La Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes va emetre un comunicat denunciant ésser víctimes d'un "atac injustificat", ja que el consistori sí que ha mantingut les subvencions nominatives a altres festes, com la del Flexas.

- Una década de Orgull Llonguet: "Hemos conseguido que los palmesanos se identifiquen con las fiestas de Sant Sebastià". Diario de Mallorca, 14/01/2024
- Les festes alternatives de Sant Sebastià es consoliden amb una programació a vuit places de Palma. Ara Balears, 12/01/2024
- Més per Palma y Podemos critican la poca presencia de mujeres en el programa de conciertos. Diario de Mallorca, 12/01/2024
- Denuncian un "ataque injustificado" de Cort por eliminar de los presupuestos las partidas para el Diumenge de l'Àngel y Sant Joan. Diario de Mallorca, 18/11/2024
- El PP sale al paso de las críticas de los vecinos y acepta subvencionar el Diumenge de l'Àngel. Diario de Mallorca, 21/11/2024

Membres d'Orgull Llonguet (foto B. Ramon / Diario de Mallorca a), encontre de Confraries per Sant Sebastià (foto Ismael Velázquez / Ara Balears) i Diumenge de l'Àngel (foto Pere Joan Oliver/Diario de Mallorca)

Mirant al futur

Maribel Alcázar, presidenta de la Federació d'Associacions de Veïns de Palma

Al llarg dels seus més de 50 anys d'existència, el moviment veïnal ha hagut d'assumir diferents reptes, com aconseguir una mínima dotació de serveis públics, la transformació de les zones veïnals en barris dormitori de portes i finestres tancades, la gentrificació a les zones del centre històric de la ciutat i la seva expansió cap a l'eixample i fins i tot cap a la perifèria.

En el moment actual enfrontem reptes estratègics i determinants, que tenen com a base la penetració d'un capital globalitzat i especulatiu que incideix sobre el preu de l'habitatge, que tampoc és aliè a la massificació turística, la fugida permanent de capitals generats aquí amb el nostre treball, la inflació desbordada o la destrucció del sòl rústic.

L'aposta per un turisme de més poder adquisitiu, alternatiu a la massificació, a més de ser una mesura classista que suposa negar el dret a les vacances de les classes treballadores de la resta d'Europa i de la

península, no farà realitat allò de "la ciutat per a qui l'habita". Posar l'accent de la protesta en la massificació és errar el tir. L'experiència ens demostra que el turisme de luxe tanca espais territorials que exclouen la població local, la converteix en indígenes reduïts a mà d'obra a explotar, genera més inflació i més contaminació i consumeix més recursos.

El problema central no és la massificació sinó la "turistificació", una forma de definir una societat dependent d'aquesta activitat. Que el turisme és riquesa ha estat el discurs oficial de molts anys. Indubtablement, ho és per a uns pocs, d'aquí i de fora d'aquí, però la realitat demostra que una societat dependent del turisme, que subordina a aquest servei tots els altres sectors productius, va camí de l'empobriment progressiu i està amenaçada per la fragilitat del mateix sector, constituït per un bé prescindible davant de qualsevol situació de crisi, com ja va demostrar la pandèmia.

Diversificar l'economia és clau per al futur. Suposa potenciar de forma autònoma altres sectors productius bàsics i també sectors de gran valor afegit, especialitzats i de futur. Decidir això no és una qüestió tècnica, com tampoc ho és decidir que dimensió volem donar al sector del turisme. És clarament una decisió política, que cal sustentar en inversió, recursos i suports a aquests altres sectors. Les taules de treball sobre turisme posades en marxa pel Govern no canviaran res perquè no surten del cercle dels interessos de l'activitat turística i es limiten a veure la realitat des de la perspectiva exclusiva del mercat i dels interessos exclusius del sector.

Per tant, mentre continuem depenent del turisme cap dels grans problemes pendents tenen solució real, ni l'habitatge, ni la gentrificació, ni els abusos de l'oci i la restauració en els espais públics ni la violació constant del dret al descans de residents ni tan sols la massificació, com ho demostra que govern central i autonòmic es posin ràpidament d'acord per ampliar l'aeroport. Qui amplia per reduir vols i arribades de passatgers? Cap institució està realment pensant a reduir, ni tan sols en redistribuir fluxos de visitants.

Una altra mostra que de les polítiques oficials van en direcció oposada a les nostres necessitats bàsiques, com millorar la nostra sobirania alimentària, està en la destrucció de sòl rústic, tant per la via d'urbanitzar-lo com per la via de dedicar-lo a les grans centrals fotovoltaïques que s'estan instal·lant amb l'excusa de lluitar contra el canvi climàtic. No té sentit utilitzar un sòl que ben repoblat d'arbrat i amb una agricultura i ramaderia regenerativa tornaria a fer la seva funció de succionar CO₂.

En realitat, es tracta d'una altra via de penetració de capital globalitzat i especulatiu, sense respecte per cap territori, orientat tan

sols a engreixar el seu compte de resultats i reinvertir-los on els sembli més oportú. Però si aquesta és la naturalesa del capital que ens colonitza, el problema resideix en les polítiques institucionals que, fins ara, es posen al seu servei. Les macro centrals sorgeixen com a bolets per tot el sòl rústic, sense planificació ni estudi de necessitats, igual que la legalització de construccions irregulars, amb dret a llicència de lloguer turístic. El joc de govern i oposició resulta cada vegada menys creïble, quan en temes tan fonamentals tots dos es posen al servei dels mateixos amos.

Si el moviment veïnal es va posar al capdavant de la conquesta d'uns ajuntaments democràtics, avui té el repte de conquerir unes institucions que realment serveixin als interessos de la majoria social i treballadora que habita aquest territori. No es farà perquè sí, per desitjar-lo, novament haurà de ser una conquesta nostra. La força de la unió, que tenim com a senya d'identitat, es refereix a una unitat basada en l'organització. Només un poble organitzat es pot unir amb eficàcia per defensar els seus interessos col·lectius, pot fer front els reptes, per assolir conquestes i per ser el subjecte de la construcció del seu futur.

Complim, Rosa, complim amb la nostra promesa de l'any passat de dur a terme els premis que porten el teu nom. Vam posar en marxa un cofinançament i va ser increïble la quantitat de persones que van col·laborar i van fer aportacions, finalment fins a l'Ajuntament es va animar a contribuir en alguna cosa. Els donem el premi a Maria Bonnín, a l'Associació de Veïns de Son Cladera i a l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí. Enguany també hi tornarà a haver Premis Rosa Bueno. Maig és un bon mes per celebrar-los i formaran part del projecte d'activitats de la Federació, amb finançament municipal, si tot va bé, que amb l'administració mai se sap.

Foto: Eloísa Ozonas Grandal.

PALMAXXI

